

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

גיליון חג
מורחב

5 שנים לגיליון

הבעיה שלנו היא שאנחנו שותקים. לפעמים, כדי שיהיה לך כח לפתוח את הפה ולומר מה שאתה באמת חושב, מה שהנפש האלקית שלך חושבת באמת, אולי צריך הרבה כוחות ואמצעים... אבל אם לא נפתח את הפה — לא יהיה שום דבר, לא יהיה כלום.

[מתוך השיעור 'המכללה התורנית']

שבועות-נשא תשפ"ג

שבועות-נשא ה'תשפ"ג

32 רמזי גט
 "ויצאה והיתה" – הערות במסכת גיטין
 הקשר בין גט לחדש סיון

34 הסיפור החסידי
 תורת חיים
 מורנו הבעל-שם-טוב

36 מענות ותשובות
 תשובות הרב לשואלים
 נקודת עבודה לשבועות
 ודרך עבודת ה' חסידית-פנימית

37 פאזל ד'לענין
 הלכה למשה מסיני
 רזי ילמד אותנו איך נגשים ללמד תורה

04 כלי ההתכללות
 נקודה מעובדת
 'פרצוף' רב-תחומי כפתרון
 להתפוצצות המידע

05 המכללה התורנית
 סדר חדש בהפצת המעינות
 חזון המכללה התורנית
 כהכנה לסדר ההפצה החדש

21 "ארץ יראה ושקטה"
 עיון בפרק עו בתהלים
 תפקיד הדין והיראה במתן תורה

26 הברכה המשולשת
 סודות ברכת כהנים ע"פ פלח הרמון
 טעימה מפלח הרמון במדבר
 ודרך העיון של ר' הלל דרך מבנים

30 מתנה ושמירה
 קול שמחה
 האדם נותן את עצמו במתנה

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה צלף אביחיל | מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעד

הקדמת המערכת

חג שמח ושבת שלום לכל בית ישראל ובתוכם לקוראי נפלאות היקרים. בחג שבועות זה אנחנו מתחילים את **השנה השישית** (!) של עלון [קודם **אביטה** ואח"כ] **נפלאות**, עם **גליון מורחב**, מלא בכל טוב לכבוד החג ושבת נשא.

מה בגליון החגיגי?

השיעור הפותח – **המכללה התורנית** – הוא חלקה הראשון והעיקרי של **התוועדות יסוד שביסוד** המיוחדת שהתקיימה ביום רביעי שעבר בכפר חב"ד. בהתוועדות, **בה הושק פרויקט החבורות בתורת הרב** [עליו תוכלו לקרוא בעמוד 20], פרש הרב **מבנה יסודי וחשוב**, פרצוף המכללה התורנית וחשיבות ההתכללות הבין-תחומית. **רוצו לקרוא** והכי חשוב, **המעשה הוא העיקר** – הצטרפו לאחת החבורות בתורת הרב וקיימו את הציווי "פוצו מעיינותך חוצה". השיעור השני – "**ארץ יראה ושקטה**" – הוא חלק **מתוך התוועדות יום ההולדת של הרב** בחיק המשפחה. בשיעור מעיין הרב **בפסוק ט' מפרק ע"ו בתהלים**, הפרק של הרב לשנה זו, ועוסק **בתפקיד הדין והיראה במתן תורה**.

נחתום את חלק השיעורים עם שיעור **משיעורי שבת האחרונה**, בה לימד הרב את **סודות ברכת כהנים** מתוך **פלח הרמון** לחומש במדבר שיצא עתה לראשונה מכת"י, **לימוד הממחיש את שיטת עינו של רבי הלל מפאריטש** דרך **מבנים של מושגים בקבלה וחסידות**. **סדר הלימוד לשבוע פרשת בהעלתך הבעל"ט: משנה** – יבמות פ"ד; **נ"ך יומי** – ספר דניאל פרקים א'ז [הזדמנות טובה לקפוץ על העגלה ולהצטרף ללימוד היומי].

ונסיים – **בשם הרב שליט"א** ובשם כל המערכת – **בברכה הנהוגה**:

קבלת התורה בשמחה ובפנימיות!

וההסבר הפנימי: תורה כנגד החכמה ("אורייתא מחכמה נפקת"), שמחה היא פנימיות הבינה ("אם הבנים שמחה") ו"פנימיות" היא הדעת (כח ההפנמה מהמוחין למדות). על פי חכמת הצירוף, חכמה בינה דעת כסדרן מולידות בלב את מדת החסד (שפנימיותה אהבה) – "תורת חסד על לשונה", ללמוד על מנת ללמד ולהיטיב לעולם כולו.

והרמז לחיבור בין חכמת התורה לאהבת החסד: **תורה** עולה **אהבה** פעמים **בטול** (פנימיות החכמה); **שמחה פנימיות** עולה **אהבת ישראל**, **אהבה** פעמים **חכמה**; והכל ביחד עולה (לשון ברכת "שים שלום", חתימת ושיא היחוד שבתפלה) "**תורת חיים ואהבת חסד**"! (1560, **כלי פעמים הוי'**, המתחלק חצי-חצי לר"ת, **תורה שמחה פנימיות**, ואמצעי וסופי תיבות, **תורה שמחה פנימיות**).

חג שמח ושבת שלום ומבורך, **המערכת**

נקודה

מעובדת מתוך השיעור

כלי ההתכללות

ולהפסיד את תפקידו המיוחד. לחלופין, הוא עלול לשקוע בתחומו בלבד, תוך התעלמות מהתחומים האחרים, לאמץ לעצמו השקפת-עולם חלקית ומוגבלת ולסבול בשל כך מתסכול מתמיד. חלקיות, בסופו של דבר, גורמת לתסכול, אותו יכול להפיג רק המבט הכולל על השלמות שקיימת בפרצוף המלא. יש לנקוט במדת "כלל" – שהוא צריך לפרט ופרט שהוא צריך לכלל" – התמחות פרטית יחד עם ידע כללי.

לדוגמה, איש תורת-הנפש, הרוצה לייעץ נכון ומדויק, נזקק להיכרות עם לא מעט תחומים – לצד הבנת הנפש של העומד מולו עליו להכיר גם את מצבו הבריאותי, החברתי והכלכלי. כדי לעזור לו פעמים רבות עליו לתקן את אמונותיו, לעזור לו להביע דרך האמנות את הלא-מודע שלו, לסייע לו לבנות מיומנויות חברתיות ותקשורתיות או לכוון אותו לשיפור תזונה ואורח חיים. ריבוי התחומים עלול לייאש אותו או לטשטש אצלו את התמחותו העיקרית – שיחת-נפש מלב אל לב, תוך ראיית פנימיות הזולת ויכולת לרפא את נפשו. אכן, אם ישכיל איש תורת-הנפש לזכור את תפקידו, אך ידע להסתייע בשעת הצורך בתחומים הנוספים, הוא יוכל לעמוד במשימה.

כך, עם 'התפוצצות הידע' שחווה העולם כבר כמעט בלתי אפשרי להיות איש-אשכולות בעל ידע עמוק ומקיף בכל התחומים. כדי להתמחות באמת בנושא מסוים – יש להתמקד בו, או אפילו בתחום-צר בתוכו, בלבד. אכן, הצמצום הזה מוליד חשיבה צרה ומוגבלת ובעקבותיה תסכול. לכן, העולם שואף היום לבינ-תחומיות, כאשר תחומי הידע יונקים וניזונים זה מזה. ארגון נכון של תחומי הידע השונים, ב'פרצוף' שנותנת הקבלה, יאפשר דיוק גדול יותר והפריה-הדדית נכונה בין התחומים.

בעולם התהו כל כח, שיטה או תחום מופיע באופן נקודתי – מתוך תחושה שאין-בלתו, שעליו לחלוש על כל תחומי המציאות ושהוא מסוגל לכל. אכן, לאורות המרובים הנחווים במצב התהו ישנם כלים מועטים – אליבא דאמת כוחות היישום של כל אחד בפני עצמו מוגבלים ובסופו של דבר כל אחד מחזונות-התהו נשבר ומתמוטט.

לעומת זאת, בעולם התיקון ישנה התכללות – כל אחד מבין שאינו היחיד במציאות ושתיקון העולם תלוי ריבוי תחומים, בשילוב ידיים של כוחות שונים ודעות שונות. ההתכללות גם בונה כלים רבים ורחבים לאורות – לימוד הדדי ושיתופי פעולה שמאפשרים יישום של החזונות השונים, שמצטרפים לכלל תמונה שלמה.

את ה'נקודה' של עולם התהו, או אפילו את קו ה'נקודות' השונות והנפרדות, צריך לפתח בעולם התיקון לכלל 'פרצוף' שלם – מבנה משוכלל שבין חלקיו השונים יש יחסי-גומלין מלאים והם מרכיבים יחד מעין 'אישיות' שלמה ומאוזנת. ה'פרצוף' השלם ביותר הוא "עץ החיים" של הספירות, שהתבוננות על המציאות מתוכו מספקת אין-ספור תובנות, דיוקים והדרכות כיצד לקיים את יחסי הגומלין הנכונים בין התחומים.

בלי שייכות ל'פרצוף' שלם עלול כל אחד לנסות להשתלט על כל התחומים, להכשל באלו שאינם בתחום-יכולותיו, או סתם להתפזר

שיעור

סדר חדש בהפצת המעינות

המכללה התורנית

קיצור מהלך השיעור

התוועדות יסוד שביסוד היא מסורת רבת־שנים בישיבת "עוד יוסף חי" שמקומה בציון יוסף הצדיק בשכם. השנה נוספה תכלית חשובה להתוועדות הזו – הצגת **התכנית החדשה "יפוצו"**, שמגמתה התאחדות כל התלמידים ל'**חבורות**' שמתאגדות סביב **נושאי יסוד** בתורה שמלמד הרב עשרות שנים במגמה לאסוף את החומרים, להעמיק בהם ולנסח אותם, הכל במגמת **הפצה ופעילות משנות־עולם** בעזרת ה' (ראו המודעה אחרי השיעור והצטרפו למהלך!). זו היתה הזדמנות נאותה לרענן מבנה־יסודי שנלמד במשך השנים – חלוקת **כל תחומי הדעת** והלימוד המקובלים היום בעולם ל'פרצוף' – שמציג בעצם את **המכללה התורנית**, ישיבת־העתיד שכוללת בתוכה אוניברסיטה רב־תחומית.

פרק א מציג את **החשיבות הכללית** של העניין, שהוא המפתח להאיר את הדעת־המודעות של העולם כולו. בהמשך למפגש המרתק בנושאי תורת הנפש, שפורסם בשבוע שעבר, מודגשת כאן חשיבות **ההתכללות הבין־תחומית**, המעניקה כלים למי שעוסק בתחומו מתוך תחומים אחרים, בלי לטשטש בין התחומים. המבט על **הפרצוף השלם** מונע את התסכול הנובע מחוסר־השלמות של עיסוק בתחום מצומצם. **פרק ב** סוקר את ה'פרצוף' השלם – **מאמונה, תורה ואמנות**, דרך **המדעים המדויקים** ועד **למדעי הרוח** הנוגעים בחיי הפרט והכלל. **פרק ג** – שהוא תמצית בלבד מחלקה השני של ההתוועדות – נוגע ב**פרק התנ"ך היומי** שנלמד בספר **איוב** ותובע מאתנו **אכפתיות ומעורבות** (עד כדי חרוץ־אף דקדושה), שרק מכוחן נוכל לממש את החזון **ולשנות את המציאות**. שיעור ארוך, עמוק ויסודי – **מפת־דרכים לתכלית עבודתנו "לתקן עולם במלכות שדי"**.

למלכות שביסוד. יוסף הצדיק הוא יסוד שביסוד, לכן מנהגנו לפקוד את קבר יוסף ביום הזה, רק שבינתים אנחנו עושים זאת באופן של "במקום מחשבתו של אדם שם הוא נמצא ממש", כפי

א. אור החסידות בכל התחומים

שכם – חיבור הפנים והאחור

ערב טוב לכולם. אנחנו בין יסוד שביסוד

המייחד, המחתן, ובשביל להתחתן צריך לחזור פנים בפנים – חזרה שנעשית מכח השכם, כוחו של יוסף.

אוניברסיטת חסידית בשכם

המטרה של הערב היא לעשות חבורות-חבורות של נושאים מגוונים, שכל אחד יבחר לעצמו נושא אחד – או כמה מהנושאים – שמדבר אליו באופן מיוחד, ויקדיש את עצמו לפתח ולפרסם-להפיץ את התחום הזה, בין יתר התחומים, מתוך מבט כולל של כל התחומים שישנם. כשראיתי את הפרסום לערב הזה נזכרתי בנושא שדברנו עליו בעבר, יוזמה ישנה, שהוא בדיוק הנושא של יסוד שביסוד, של שכם:

הרבה פעמים בעבר אמרנו¹ שאם רוצים פעם לזכות להקים מכללה, אקדמיה, אוניברסיטה, של כל המקצועות על פי תורה, על פי חסידות – המקום הכי מתאים לכך הוא שכם. שוב, כי זהו המקום שיש בו את הכח המיוחד לחבר בין הפנים לבין האחור. אם מדובר בחכמה, חכמה אלקית, התורה היא הפנים, "פנים בפנים דבר הוי' עמכם"². עכשיו אנחנו לפני מתן תורה, שנוכה לקבל את התורה מחדש בשמחה ובפנימיות, וכל מתן תורה הוא בחינת פנים. אבל התורה היא גם בשביל לחבר את האחור לפנים, להביא את כל האחור שיוכלל בתוך הפנים.

הסדר הוא "אחור וקדם צרתני": קודם כל, ה' ברא את כל המציאות באופן של אחור ואחר כך הוא נתן את התורה, מתן תורה, כדי שנוכל להחזיר את האחור פנים. "חכמה בגוים תאמין, תורה בגוים אל תאמין"³ – אחור הוא גם "חכמה בגוים", כאשר "תאמין" היינו להביא אותו לפנים של האמונה, להכליל אותו בתוך האמונה הטהורה, הצרופה, של התורה⁴.

שאומר הבעל שם טוב⁵. כאשר רבי שלמה'קה מזוויהל, שהיארציטי שלו היום, פקד את קבר יוסף – הוא נכנס לרגע, יצא ואמר שהוא מרגיש שבאמת יוסף נמצא כאן⁶.

בעיר שכם, העיר של יוסף שקבל "שכם אחד על אחיך"⁷, יש כמה סגולות. יש במקום גם כמה דברים לא פשוטים, דברים קשים שקרו בשכם⁸, ויש גם הרבה דברים טובים שקרו בשכם. זו בהחלט אחת הערים הכי מיוחדות בארץ ישראל – שכם, ירושלים וחברון, קו אחד מהצפון דרומה. **שכם** ר"ת "שם כבוד מלכותו"⁹ – "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". שְׁכָם היא גם לשון שְׁכָם! מהו השְׁכָם? כתוב! שהוא מעבר, גשר, בין הפנים לאחור. מכח השכם אפשר לעבור בין הפנים לאחור, מתי שרוצים ומתי שצריכים. זהו גם הגשר

להגיע מהאחור לפנים, לחזור ממצב לא-מתוקן, ראשוני, של אחור באחור למצב של פנים בפנים¹⁰. זהו, בעצם, הכח להתחתן. יוסף הוא הצדיק, הוא

יש במקום גם כמה דברים לא פשוטים, דברים קשים שקרו בשכם, ויש גם הרבה דברים טובים שקרו בשכם. זו בהחלט אחת הערים הכי מיוחדות בארץ ישראל

נרשם ע"י איטיל גלעד. לא מוגה. התוועדות יסוד שביסוד (ח"א). כ"ו אייר תשפ"ג – כפ"ח.

א כש"ט (קה"ת) אותיות רח, רל, רפג.

ב זכרונם לברכה (פרלוב) אייר עמ' תשצז וש"נ.

ג בראשית מח, כב.

ד תנחומא וישב פ"ב.

ה אוצרות רמח"ל (בני ברק תשמ"ו) על ישעיהו ט, ה"ו (עמ' קלט); אור עולם (רמ"ד וואלי, ירושלים תשע"ג) ויחי אות כב; אמרי אמת לך לך תרצ"א. ובכ"מ.

ו אוה"ת ויחי עמ' 2532.

ז שְׁכָם הוא שם נרדף לכתף, המלה עליה מבסס נאריז"ל את יחוד הזכירה שלו (שער רה"ק שער היחודים פ"ג; חסדי דוד פרקים קיח-קיט. מבואר בארוכה בחסדי דוד הנאמנים ח"ט עמ' 102-167) – זכירה היינו המשכה מאחור-ישכחה לפנים-זכרון (ראה תניא קו"א ד"ה "דוד זמירות קרית לה").

ח התוועדות כ"ד טבת תשס"ט; יסוד שביסוד תש"פ. ועוד. ט דברים ה, ד.

י תהלים קלט, ה.

יא ע"פ איכה רבה ב, יג.

יב ראה פרי צדיק וישלח אות א; במדבר אות יח; מאמר

ראוי שגם מבנה

המחלקות

הנדרשות – או,
לפי הנוסח של
היום ה'חבורות'
– יהיה בדיוק
לפי המבנה הזה,
המבנה היסודי
אצלנו מאז
ומתמיד

חשיבות ההתכללות

דרך אגב, אני אומר – רק בשביל שאולי האמירה הזו תעשה משהו – שחוץ מהחוברת שיצאה בזמנו יש חומר רב שמחכה לגואל^ט, ואם צריך לקבל פה החלטות טובות בנושא של "יפוצו", הפרסום שלנו היום, הדבר הכי חשוב בתור יסוד לענין הוא פשוט להוציא את הספר הזה, הספר הכולל, הגדול, של

המכללה התורנית, על כל יג המחלקות שבה. למה כל כך חשוב להוציא אותה? יש ברוך ה' אנשים שעוסקים, בהצלחה, בתחומים שונים. אחד הדברים אצלנו הוא תורת הנפש – תסתכלו בנפלאות שיצא היום לאור ותראו שיעור שהיה לפני שבועיים¹, מפגש של בית הספר לתורת הנפש, ודיונים איך לפתח ולשפר את הפעילות. הנושא של תורת הנפש הוא מבצע מאד רציני אצלנו, שצריך להכות שרשים עמוקים בתודעה של עם ישראל ושל כל העולם.

בסוף הדיבורים שם היו גם שאלות ותשובות. כמו תמיד – במשך כל השנים, מאז שייסדנו את תורת הנפש – השאלה העיקרית היתה (לא במילים האלה): 'איך מקשרים את התורה העמוקה של הנפש, לפי החסידות, גם עם דברים קיימים בעולם, שיטות קיימות?'. השם של הבעיה, כמו שקראו לה, הוא 'בעיית הכלים' – 'איך עושים כלים?'. הבעיה הזו נובעת פשוט מחוסר התכללות של כל התחומים, של

המכללה התורנית

זהו הכלל, אבל יש גם חלוקה בפרט. בזמנו, לפני הרבה מאד שנים, עסקנו בנושא וגם יצאה חוברת על הענין – בתחלה באנגלית (The Torah Academy) ואחר כך גם בלשון הקדש, בעברית, בשם המכללה התורנית². שם, כמו בכל הנושאים אצלנו, בנינו פרצוף שלם של המקצועות – פרצוף

המחלקות של האקדמיה בהקבלה לכוחות הנפש. סך הכל, לפי הסוד, יש יג בחינות של כוחות הנפש הפנימיים – ג רישין שבכתר ואחר כך "עשר ספירות בלי מה"³. לכן ראוי שגם מבנה המחלקות הנדרשות – או, לפי הנוסח של היום ה'חבורות' – יהיה בדיוק לפי המבנה הזה, המבנה היסודי אצלנו מאז ומתמיד. מסתמא האנשים שחשבו על הענין לא זכרו שזהו נושא עתיק יומין שמתאים לחלק לפיו את נושאי הלימוד שלנו, אבל מה שעשו פחות או יותר תואם.

בעבר – כבר עשרות שנים – היו סמינרים מיוחדים על נושאים מתוך כמה וכמה מהמחלקות הללו (לא כולן). מהי האוניברסיטה הזו? ישיבה, אבל עם הרבה הרבה לימוד, הרבה מקצועות בישיבה הזו, ישיבה גדולה, ישיבה עצומה, שקראנו לה גם בשם 'ישיבת העתיד'⁴.

¹ ל"ח סיון פ"ב; אשא עיני מאמר "חקירה, קבלה, חסידות" ביאור ב; שיעור א' חשון תשס"ט; י"ח אייר תשע"ה; י"ג תמוז תש"פ. ועוד.

² יג נדפס מחדש כהרחבה בספר איחוד התורה והמדע (עמ' 367:381).

³ יד ספר יצירה פ"א מ"ד; במדבר רבה יד, יא.
טו ראה מוצאי ת"ב תשס"ו (ועוד במשך השנים).
השתמשנו בפנים בשמות שונים – אוניברסיטה (בגימטריא שמחה, "סוד הוי' ליראיו", "אור עולם"), אקדמיה, מכללה וגם ישיבת העתיד. והתבוננת בדרך רמז ומליצה: על משקל מאמר חז"ל "אברהם קראו הר", יצחק קראו 'שדה', יעקב קראו 'בית' (פסחים פח, א ועוד) נאמר אברהם קראו מכללה (בעולם הבריאה, סוד "בהבראם" באברהם), יצחק קראו אקדמיה (בעולם היצירה), יעקב

קראו אוניברסיטה (בעולם העשיה, "אף עשיתיו"), והרמז המופלא: מכללה אקדמיה אוניברסיטה (מכללה בלשה"ק, אקדמיה בלועזית אך עם שרש בלשה"ק, סוד "קדם מפעליו מאז", ואוניברסיטה כולה בלועזית, מתאים ליחסי טוֹבֵרֵע בעולמות ב"ע, וד"ל) עולה אברהם יצחק יעקב! כשמצרפים את ישיבת העתיד (העולה ד"פ גל עיני) – כנגד עולם האצילות – היא משלימה הכל לימג ברבוע (סוד "גדול הוי' ומקָלל מאד [דווקא כאשר הוא] בעיר אלהינו", וד"ל).

⁴ טז מעט מזעיר התפרסם במדור 'האקדמיה התורנית' בגליונות "ואביטה" החל מפרשת מטות תשע"ט.

יז אור ל"ג אייר השתא – נדפס בגליון במדבר.

כותב¹³ ששלמות הנפש היא התלבשות הנפש בתוך הגוף. אם הנפש לא נמצאת בתוך גוף היא בעצמה חסרה את השלמות שלה. לכן הגוף צריך להיות בריא, כי אם הגוף לא בריא הנשמה לא יכולה להתלבש בתוך הגוף כדבעי, להתיישב בתוך הגוף, ואז הנשמה חולה – הנשמה לא שלמה, היא חסרה. שוב, זהו ווארט של רבינו סעדיה גאון, ששלמות הנפש היא ההתלבשות וההתיישבות, היציבות, של הנשמה בתוך הגוף. ממילא, תורת הנפש – מחלקת הפסיכולוגיה שלנו – חייבת להיות בקשר הדוק עם הרפואה הכללית, על כל אינספור הכיוונים שיש בה.

צריך לציין, ממש כעין הוכחה שהפסיכולוגיה חייבת את הקשר עם הרפואה, למייסד של החסידות – מורנו הבעל שם טוב. למה קוראים לו בעל שם טוב? היו עוד בעלי שם לפניו, והוא בעל שם טוב, הכי טוב. בעל שם הוא רופא – רופא שמשמש גם בסגולות, אבל היו גם מגדולי החסידות, תלמידי הבעש"ט, שכתבו רצפטים לבית מרקחת. היו כאלה שהיו רוקחים בעצמם, כמו הרבי ר' בונים, שהיה רוקח, בקי בתרופות. מה הן תרופות? לדעת מה לתת לך בשביל להתרפא – אין יותר 'כלי' מזה. גם הבעש"ט עצמו רשם תרופות – הוא ריפא את הנפש, ויחד עם ריפוי הנפש הוא רשם תרופות לגוף, היה בקי מופלא בתחום.

בהמשך הפירוט של הפרצוף נתייחס לעוד חיבורים שנוגעים במיוחד לתורת הנפש – נושא שעסוקים בו בימים אלה. ברגע שפועלים מתוך התכללות והכרה של כל המבנה יש כבר הרבה תיקון והמתקה לכל הנושא של הכלים. כאשר מישוהו יודע שהתחום שלו הוא תורת הנפש, שהעיקר שלו הוא תיקון הנפש לפי החסידות (החל ממדת השפלות, מקור השמחה¹⁴), אבל

כל המחלקות שאמורות להיות באוניברסיטה הכללית ויחסי הגומלין שביניהן – מה שנקרא היום עיסוק בין-תחומי (interdisciplinary).

התכללות תורת הנפש והרפואה

תורת הנפש היא מחלקה מסוימת, מאד חשובה, שכנגד הדעת. כאשר נפרט, עוד רגע, את כל המחלקות, נראה שהדעת – שהיא ודאי מרכז, "מפתחא דכליל שית"¹⁵, ההתגלות במודע של הכתה, העל-מודע¹⁶ – היא מחלקת הפסיכולוגיה, תורת הנפש. אבל מהי, לדוגמה, התפארת? הדעת היא נשמת התפארת¹⁷ והתפארת היא הגוף, "תפארת גופא"¹⁸. במכללה התורנית התפארת היא רפואה (רפא אותיות פאר, כידוע¹⁹, והמלאך רפאל הוא המלאך של התפארת²⁰). יש כל מיני שיטות של רפואה היום, כידוע – גם הרפואה הקונבנציונלית וגם הרפואה האלטרנטיבית, שיש בה בלי סוף שיטות שונות, "כלים מכלים שונים"²¹.

פשוט שהפסיכולוגיה צריכה להיות בקשר עם הרפואה – הן הולכות ביחד, נשמה בריאה בתוך גוף בריא²². זהו אחד הווארטים היפים ביותר של רבינו סעדיה גאון, שההלולא שלו היום – הוא

פשוט

שהפסיכולוגיה צריכה להיות בקשר עם הרפואה – הן הולכות ביחד, נשמה בריאה בתוך גוף בריא

יח זהר ח"ב קעז, א.

יט ראה ע"ח שכ"ג פ"ח (מ"ק); שיעורים בסוד ה' ליראי ח"ב עמ' קטו; ח"ג עמ' קנט.

כ ע"ח כללי מהרח"ו כ ועוד ע"פ תקו"ז יג (כט, א).

כא הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו").

כב עבודת ישראל ריש וירא.

כג ראה זהר ח"ב רט, ב ועוד.

כד אסתר א, ז.

כה ראה רמב"ם הלכות דעות פ"ד ה"א.

כו אמונות ודעות מאמר ששי אות ד.

כז ראה ד"ה "ויספו עניים" לאדה"ז (סה"מ תקס"ב ח"א עמ' נא ואל"ך) ולאחריו בד"ה זה לאדה"א (מאמרי אדה"א נ"ך עמ' כח), ועוד, ובאורך במאמר השפלות והשמחה לרבי אייזיק מהומיל.

אם אנחנו חוזרים לבעיה של הפסיכולוגיה, שיועצים צריכים כלים - הדבר הראשון הוא לברר את האמונה

העיקרים יש שלשה עיקרים. אשתמש בכמה מילים בלועזית, סליחה מהציבור שלא סובל את זה – גם אני לא סובל את זה... מילה אחת היא פילוסופיה. כל מה שקשור, למחשבה, לפילוסופיה יהודית,

הוא השפיץ כאן. ברוך ה' לפני שנתיים יצא לאור ספר מאד חשוב אצלנו, שהמחבר העורך שלו ודאי ראוי להיות הראש של המחלקה הזאת – והחכמה מאין תמצא. זו דוגמה של מחלקה. בכל אוניברסיטה יש פילוסופיה – היא השפיץ, ומדור לדור היא מקבלת פנים חדשות. כמו שבמדע יש פנים חדשות גם בפילוסופיה יש פנים חדשות. זהו הנושא הראשון – האמונה. בלועזית קוראים לכל התחום מטאפיזיקה, יש פיזיקה ויש מטאפיזיקה, מעל הפיזיקה.

אם אנחנו חוזרים לבעיה של הפסיכולוגיה, שיועצים צריכים כלים – הדבר הראשון הוא לברר את האמונה. מי שסובל נפשית, מי שבדכאון וכו', סובל משהו – כי הוא לא מספיק חזק באמונה שלו. זהו נסיון, וכידוע^א – כלל גדול בתורה – עיקר הנסיון הוא נסיון באמונה.

תענוג: תורה

אחר כך בא התענוג, הראש השני שבכתר. מהו התענוג במכללה התורנית? הראש השני של הכתר הוא תענוג, שעשועי תורה. תענוג הוא לימוד תורה מתוך שעשועים. האמונה היא הפילוסופיה, עיקרי האמונה, והתענוג הוא "לולי תורתך שעשעי או אבדתי בעניי"^ב. היום בישיבות הליטאיות עיקר הכיף, התענוג, הוא הסברות של ראשי הישיבה, ה'לומדות', מרבי חיים מבריסק והלאה – זהו הראש השני, והוא חשוב מאד, להתעסק דווקא בסברות החדשניות – "דור ודור ודורשיו"^ג.

לא פרי הארץ וירא.

לב תהלים קיט, צב.

לג סנהדרין לח, ב; בראשית רבה כד, ב. ועוד.

גם מכיר את התמונה המלאה ויודע שהוא יכול לשאול-לקבל כלים מתחומים אחרים – הוא לא טועה שהכלים הם חלק עיקרי מתורת הנפש, לא מאבד את העיסוק בעיקר העבודה שלו, אבל כשהוא זקוק לכלים יש לו

מאיפה לקחת אותם בצורה מתוקנת ומבוררת, מותאמת לחוט השדרה הפנימי של תורת הנפש.

ב. פרצוף המכללה התורנית

רק בשביל לרענן את המחשבה שלנו נעבור בקיצור על המקצועות לפי המבנה:

אמונה: בירור יסודות האמונה

בכתר ישנם ג' רישין שבכתה, שבכוחות הנפש הם אמונה, תענוג ורצון^ד. איזו מחלקה היא אמונה? לא הגדירו כאן ב'חבורות' בדיוק כמו שעכשיו נסביר זאת, אבל אמונה היא מה שנקרא החקירה האלוקית לאור החסידות, לאור הבעל שם טוב. כל הנושאים כאן הם לאור הבעל שם טוב, אבל כאן באופן מיוחד.

גם המושג חקירה – בלי לומר חקירה חסידית – הוא דבר חשוב מאד, כמו החקירה של הרמב"ם. הרמב"ם מונה יג עיקרי אמונה^ה. רק על עיקרי האמונה אפשר לעשות חיבורים על גבי חיבורים ולהעמיק בהם עד אין סוף. היום גם צריך להזכיר שזהו היארצייט של רבינו סעדיה גאון, שהוא בעצם הראשון שדבר על עיקרי אמונה, ובאחד מהספרים שלו^ו הוא מגדיר שיש עשרה עיקרי אמונה. בספר החקירה העיקרי שלו, אמונות ודעות, הוא לא מביא זאת – אבל יש ספר אחר שהוא כותב בו עשרה עיקרי אמונה. אצל הרמב"ם יש כבר יג עיקרי אמונה. בספר

כח סוד ה' ליראיו ש"א פ"א ובנספח "ג' רישין שבכתר" (וביאורם בשיעורים בסוד ה' ח"ג עמ' מז ואילך ועמ' רצא ואילך).

כט פיה"מ לרמב"ם, סנהדרין סוף פרק חלק.

ל בפירושו על עה"ת פרשת בשלח.

וכל חכמי לב^{מא} (הכל בהנחית משה רבינו^{מב}).
 רואים שחכמי הלב המיוחדים של עם ישראל
 הם אמנים גדולים, שיכולים לעשות כזה דבר
 מופלא שנקרא משכן. בתוך המשכן יש גם את
 הלויים, שיש להם תפקיד מיוחד – לשיה, לנגן,
 "לארמא קלא"^{מג}, להרים קול בשבח ושיירה לה'.
 מהן מלאכת המשכן ועבודת השירה? אמנות
 יהודית.

אמנות גם לשון אמונה, כידוע^{מד}. יש אמונה
 לכשעצמה, יש מתן תורה – מתוך האמונה
 זוכים לקבל תורה – ואז הביטוי הראשון שלנו
 הוא אמנות (התורה אומרת על עצמה "ואהיה
 אצלו אמון"^{מה} וחז"ל דורשים "אני הייתי כלי
 אומנתו של הקב"ה"^{מו} – רואים שגם הקב"ה
 צריך כלים... – האמנות של בריאת העולם,
 "מעשה ידי אמן"^{מז}, יוצאת מהתורה). אמנות
 היא משהו שמעל לשכל, היא תלויה בחושים^{מח}
 – לתת ביטוי והבעה לחושים על-שכליים.
 אם הפסיכולוג רוצה כלים, דוגמה מצוינת
 של כלים היא לתת לבן-אדם לצייר ציור –
 יש הרבה שיטות כאלה. כח הציור מאד חשוב,
 במיוחד אצל הילדים, ועבור מי שיש לו 'חוש'
 בציור הוא חשוב גם בהמשך החיים. כלי נוסף
 הוא הנגינה, לשיר – לא יכולה להיות תורת
 הנפש בלי ללמוד ניגונים חסידיים, עמוקים.
 הנגינה היא מרפא לנשמה^{מט}. גם הציור הוא

גם התענוג שייך לתורת הנפש – מה התרופה
 של אדם אבוד? ללמוד תורה, להשתעשע בתורה.

רצון: אמנות

הראש התחתון של הכתר הוא הרצון. הוא
 עומד ישירות מעל הדעת והדעת בעצם מתגלה
 מתוכו. במכללה התורנית שלנו המדרגה הזו
 היא מחלקת האמנות בכלל. אנחנו מסבירים
 שם בחוברת שקודם כל יצאנו ממצרים וזכינו
 להתחזק באמונה. היום אומרים שמישהו
 מתחזק, ומה ההתחזקות שלנו? משה רבינו בא
 לגאול אותנו, ואז כתוב "ויאמן העם"^{נד}, האמנו.
 בהמשך, אחרי כל עשר המכות ואחרי קריעת
 ים סוף, כתוב עוד יותר חזק – "ויאמינו בהוי'
 ובמשה עבדו"^{נה}, שבעצם כולל את כל עיקרי
 האמונה. אם כן, האמונה היא יציאת מצרים –
 זכינו להתחזק באמונה. כל עבודת האבות,
 מאברהם אבינו "ראש כל המאמינים"^{נו}, ועד ליציאת
 מצרים. אבל אחר כך, מהו מתן תורה? לא מספיקה
 יציאת מצרים –

יציאת מצרים היא בשביל לעבוד את האלקים
 על ההר הזה^{נז}, להגיע להר סיני, למתן תורה.
 מהו סיני? ר"ת "נכנס יין יצא סוד"^{נח}. "וכל העם
 ראים את הקולת"^{נט} – "רואים את הנשמע"^{מו}
 ו"שומעים את הנראה"^מ. זהו כבר הראש השני,
 שעשועי תורה. מהו הדבר השלישי, שבא
 אחריו? אחרי מתן תורה באה מלאכת המשכן
 – העבודה המשותפת של בצלאל, אהליאב

לד שמות ד, לא.

לה שם יד, לא.

לו שמות רבה כג, (ע"פ שה"ש ד, ח).

לז שמות ג, יב.

לח עירובין סה, א. אמרי נעם לשבועות ד"ה "אחז"ל כל
 המתיישב בינו וכו'" (בשם דורשי רשומות).

לט שמות כ, טו.

מ רש"י על שמות כ, טו ע"פ המכילתא.

מא שמות לא, ב'ז.

מב כידוע, אברהם אבינו ומשה רבינו הם ה'גיבורים' של
 הרמב"ם – אברהם הוא סוד האמונה ו"משה משה" (שמות
 ג, ד) היינו מתן תורה (תענוג) ועשית המשכן (רצון), וזקוק.

מג זהר ח"ג לט, א"ב.

מד ראה לקוטי הלכות חו"מ הלכות אומנין ה"ד; אמונה
 ומודעות מאמר "כח האמונה" עמ' נד; אוצר הנפש ח"א
 מאמר "אמנות ואמונה"; נפש בריאה עמ' יד.

מה שמות ח, ל.

מו בראשית רבה א, א.

מז שה"ש ז, ב.

מח על המושג חושים ראה לקו"ב לשער היחוד פ"א;
פנים אל פנים פ"ג ("משפיע") עמ' קיא ואילך ו**שבעים פני**
 חן פן לא.

מט בלשון הקבלה, בסוד תיקוני הגלגלתא דאריך אנפין,
 שרש המזיקה הוא תיקון "עמר נקא", שכולל את האזניים,

מה התרופה

של אדם אבוד?
 ללמוד תורה,
 להשתעשע
 בתורה

זהו התפקיד של הישיבה, לתת לילד שירגיש שהאושר שלו בחיים הוא לשבת וללמוד תורה

הנגינה. המילים האחרונות שהרבי אמר הן "ברוב שירה וזמרה", ככה נביא את הגאולה. מי שרוצה לנגן צריך להתאמן – אם הוא לא יתאמן לא יהיה שום דבר. צריך גם 'חוש' אבל גם

הרבה הרבה להתאמן.

חכמה ובינה: מתמטיקה ומדעים מדויקים

מה יש בחכמה ובינה? חכמה ובינה הן "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין"¹¹, שניהם קשורים למדע. אבל 'מלכת המדעים' כולם היא המתמטיקה הטהורה, ורק עליה אפשר לומר ש"דור הלך ודור בא והארץ לעולם עמדת"¹² – מתמטיקה היא משהו אמתי, לא מתחלף. אפילו במדעים המדויקים, התיאוריה שמאחוריהם, ההסבר, כן מתחלף – "דור הלך ודור בא". אבל החכמה, הנקודה, היא המתמטיקה. אם כן, כל מה שקשור אצלנו למתמטיקה – שכן כתובה כאן, באחת ה'חבורות' שהכינו בשביל הערב הזה – הוא החכמה.

כתוב שכל שאר המדעים המדויקים, הפיזיקה והכימיה והביולוגיה (בחלקה), שייכים לבינה – הכל אמא. בפרט, במושגי הקבלה, אמא עילאה היא הפיזיקה, תבונה א' היא הכימיה ותבונה ב' היא הביולוגיה – לפי הסדר הזה, שאין כאן המקום להרחיב בו יותר.¹³

אם כן, נחזור שוב עד כאן: יש לנו פילוסופיה; תורה; אחר כך האמנות היהודית, שמתחילה מציוור האותיות¹⁴ והמנגינה, השירה; אחר כך המתמטיקה; הפיזיקה, הכימיה והביולוגיה; ואחר כך הפסיכולוגיה. חשוב לראות את כל התמונה – מי שעוסק בתחום מסוים מתוך הדברים

מרפא לנשמה – מוציא גם את הדברים העמוקים שבלא-מודע, הטראומות שאדם עבר בילדות וכו' וכו', ונותן להם ביטוי. הנגינה היא גם ההרגעה, כלשון אדמו"ר הזקן בהקדמת

התניא – "כי בהם ימצא מרגוע לנפשו". כמו שהחסידות היא "מרגוע לנפשו", לנגן ניגון עמוק לגמרי מביא "מרגוע לנפשו". הפסיכולוג צריך לדעת שהתחום שלו, תורת הנפש, בא מנגינה והולך גם לרפואה – הוא צריך להתלבש בתוך הגוף, הרבה פעמים הבעיה נובעת גם ממשהו לא בסדר בגוף. לכן הפסיכולוג חייב להיות גם בקשר עם האומן וגם בקשר עם הרופא. בכל אופן, אם הוא לא מבין את המבנה – שבנינו בעבר, וכעת עושים חזרה – הוא תמיד יהיה מתוסכל, כי הוא חלקי. כל דבר חלקי הוא בסופו של דבר מתוסכל, צריך להיות שלם.

סיכום הכתר

אז מה עשינו עד עכשיו? אמרנו שבכתר יש אמונה, שהיא פילוסופיה בעצם; ויש מה שהנשמה של היהודי מקבלת תענוג, אושר,¹⁵ מלימוד תורה – זהו התפקיד של הישיבה, לתת לילד שירגיש שהאושר שלו בחיים הוא לשבת וללמוד תורה; ויש גם ענין גדול של אמנות – גם אצל הרביי. לדוגמה, הרבי מהר"ש, התאמן במלאכת יד, עשה דברים מעץ וגם עסק בכתיבת סת"ם¹⁶. כנראה שהעיסוק באמנות היה מאד חשוב לגילוי הנשמה האצילית שלו. ונדגיש עוד פעם, אין מילים בשביל לתאר את חשיבות

¹¹ "אודנין", ושרש הציור בתיקון ה"פיקחא", העינים - תיקון "עמר נקא" גבוה יותר מתיקון ה"פיקחא", באזניים דאריך מתלבשים הפרקים העליונים של נצח והוד דעתיק ובעינים דאריך הפרקים התחתונים של נצח והוד דעתיק (ראה ע"ח ש"ג פ"ו).

¹² יש לומר שענג ואשר הם בסוד מה וכן דעתיק (כפירוש חז"ל ש"ברוך מבנים אשר וגו'" רומז לבנותיו הנאות הנאמרות), וד"ל.

¹³ נא ספר התולדות אדמו"ר מהר"ש עמ' 44.

נב ראה זהר ח"ג רצ, ב; זהר ח"א קכג, א.

נג קהלת א, ד.

נד מקור המושגים "תבונה א'" ו"תבונה ב'" הוא בע"ח ש"ד (או"א) פ"ח (מ"ב). ראה גם שיעור ד' שבט תשס"ז.

נה ראה גם שיעור ה' אלול תשע"ז.

במדעי חברה? נעשה גימטריא פשוטה: אחת הגימטריאות של **יוסף**, של היום, יסוד שביסוד, היא **נמוס**, ו"פ הוי". מה הקשר? חז"ל אומרים^{סא} שאלמלא ניתנה תורה – חסידים מוסיפים: ח"ו^{סב} – היינו לומדים צניעות מחתול, דרך ארץ מתרנגול וכו'. מה הם צניעות ודרך ארץ? נמוס, נמוסים – יש כזה דבר... נמוסים – התנהגות בנמוסים יפים, טובים, חברתיים – הם לא רק מושג גויי. שוב, היינו יכולים ללמוד נמוסים שונים מחיות, לא רק מחיות טהורות – חתול הוא לא חיה טהורה, הוא חיה טמאה, ואת המדה הכי טובה שיש בעולם, "הדר מצוה צניעות"^{סג}, היינו לומדים ממנו. לולא נתנה תורה הנמוס המתוקן היה במקום מצוות, יש למדה הטובה משקל כמו תורה.

אם מדברים על תיקון המדות, נזכיר שיש היום עוד יארציית חשוב, הרמח"ל. צריך כמובן להזכיר גם את רבי אייזיק מהומיל, לצד הרס"ג והרמח"ל ורבי שלמה'קה מזוויהל – זהו יום מאד מיוחד^{סד}. הרמח"ל כתב הרבה ספרים עמוקים בקבלה, אבל הספר שהתקבל על כל עם ישראל הוא המסילת ישרים. אני מזכיר אותו בשביל להמליץ שכולנו – גם אני – נלמד פעם את הספר הזה, אם עוד לא למדנו אותו. אם אני לא סומך על החוש שלי להעריך את הספר אני יכול לסמוך גם על הגאון מוילנה וגם על גדולי החסידות – חידוש שזהו ספר שהתקבל מאד גם על החסידים וגם על המתנגדים, שהוא ראש ספרי המוסר, הגאון אמר^{סה} שהוא לא מצא בספר מילה מיותרת ואם המחבר היה עדיין חי הוא היה מכתת רגלים ללכת אליו וללמוד מפיו תיקון המדות. לכן בכל ישיבות המוסר זהו הספר, ב"ה

סא עירובין ק, ב.

סב ראה לקו"ש ח"ג עמ' 890 בשם הרבי הרש"ב.

סג מסכת דרך ארץ זוטא פ"ה. וראה באורך שכינה ביניהם פ"ח.

סד ראה התועודיות "יסוד שביסוד" לאורך השנים (ביניהן: התועודיות תשע"ה, תשע"ו, תשע"ט ועוד).

סה מובא בהקדמת ר' יחזקאל סרנא למסילת ישרים, ובכ"מ. וראה גם זכרונם לברכה אייר עמ' תשס.

הללו צריך לדעת בדיוק את היחסים עם שאר המחלקות.

דעת ותפארת: פסיכולוגיה ורפואה

את הדעת כבר אמרנו – פסיכולוגיה, תורת הנפש. אחרי הפסיכולוגיה שבדעת, שנקראת "מפתחא דכליל שית" – המפתח שכולל את מדות הלב, כנ"ל – מתחילים בפירוט כל ה"שית" – חסד-גבורה-תפארת-נצח-הוד-יסוד. אמרנו רק אחת, התפארת, הרפואה – להכיר את הגוף (כמובן מסתעף מביוולוגיה, יסוד אמא מסתיים בתפארת ז' א"י)^{סז} ולהכיר תרופות, לדעת מה עושים אם כואב משהו בגוף. עוד פעם, זהו הקשר בין הדעת לבין התפארת. אבל מה הם החסד והגבורה? דווקא שני דברים שלא כל כך מודגשים בפרסום שעשו, שצריך להוסיף:

נמוסים –

התנהגות

בנמוסים יפים,

טובים, חברתיים –

הם לא רק מושג

גויי

חסד: מדעי החברה

החסד, בלשון האקדמיה, הוא מדעי החברה. חסד הוא חסד בפועל ופנימיותו היא האהבה. בעם ישראל זו אהבת ישראל, אבל בעולם זהו חסד בכלל, טוב. הגם שכתוב "חסד לאמים חטאת"^{סח}, אבל דניאל כבר נתן עצה טובה לנבוכדנצר "חטאך בצדקה פרק"^{סח}. יש גם בקורת עליו^{סט}, אבל הוא אמר לו – 'תעשה חסד ותהיה לך זכות'. הזכות של כל האנושות היא לעשות חסד. יש מלכות שהיא מלכות חסד, וגם הרבי מאד ציין זאת^{סז} – זהו תיקון החברה. מדעי החברה כוללים אנתרופולוגיה. מה טוב

נו ע"ח שער הכללים פרקים י"א, ובכ"מ.

נד משלי יד, לד.

נח דניאל ד, כד.

נט ב"ב ד, א.

ס ראה לדוגמה שיחת ש"פ וגם תנש"א ס"ח; שיחת אחו"ק דאז ס"ב. ובכ"מ.

אפשר ללמוד נמוסים מחיה טמאה, כל שכן שאפשר ללמוד גם מכל העמים שבעולם, מהסינים והיפנים והדרום- אמריקאיים

באחד הסיפורים^ח שיש הצגה – כמו שהרמח"ל כתב הצגות – מכל הנמוסים של כל העמים, עד שהגיעו לעם ישראל עם הנמוסים המיוחדים שלו. מהם הנמוסים המיוחדים של עם ישראל? המצוות, מצוות התורה. אפשר ללמוד מכולם נמוסים טובים – זהו חסד, מחלקת החסד. זהו פרט במחלקת החסד, כי חברה כוללת הרבה דברים – מדעי החברה.

גבורה: חוק ומשפט

מהי גבורה? גבורה היא גם משהו מאד חשוב ופרקטי, שכמדומני לא כתוב כאן בתכנית של הערב – משפט, דין. זהו הנושא ביה הידיעה היום שמקומם כאן את המדינה, מעורר את האנשים מהתרדמה העמוקה – תיקון המשפט, הרפורמה המשפטית. המשפט העברי הוא חשן משפט, שלחן ערוך. אבל גם כאן, כמו שאמרנו שיש נמוסים שונים – למה הדגשתי חיה טמאה? כי כתוב בתניא^ט שהנפשות של אומות העולם הן מִג־קליפות הטמאות לגמרי. לכן אמרתי שאם אפשר ללמוד מחיה טמאה אפשר ללמוד גם מסתם גוי את הנמוסים, כלומר, לברר את הניצוצות שאצלו. אותו דבר לגבי משפט: היום יש משפט בין־לאומי – הרבי התייחס אליו^י. זהו לא משפט התורה, זהו משפט הגוים. גם שם יש ניצוצות. לכן באקדמיה שלנו צריך ללמוד טוב טוב את המשפט העברי, וצריך לשאוף ליישם את המשפט העברי דווקא כאן בארץ – זהו חלק חשוב ביותר של תיקון המדינה^{יא} – אבל צריך גם להכיר את המושג משפט ואיך הוא פועל, איך הוא עובד, בכל העולם.

שוב, יש הרבה מה להרוויח, לקבל, מלימוד

הידיעה. אבל גם אצל החסידים – ברימינוב, האפטער־רב, וגדולי הצדיקים – מאד החשיבו את הספר הזה^{יב}.

הגענו לכל הענין מכך ש־יוסף שוה נמוס, וכמו שאפשר ללמוד נמוסים – הנמוס הכי־הכי חשוב – מחיה טמאה דווקא, כל שכן שאפשר ללמוד גם מכל העמים שבעולם, מהסינים והיפנים

והדרום־אמריקאיים, מכולם. לכל עם יש את הנימוסים המיוחדים שלו. צריך להתבונן ולחפש בכל אחד – בצדיקים, בכל היהודים, ואפילו להבדיל בגוים ובבעלי חיים – את המדות התרומיות שניתן ללמוד ממנו, דברים פשוטים ושיום לכל נפש. כל זה היה לומד מה אפשר להרוויח מאנתרופולוגיה ולימוד על כל החברות, חוץ מלימוד איך להיות אדם טוב וחברתי בכלל – ללמוד מהשוני והיחוד של העמים השונים שיש בעולם. הכל שייך דווקא לחסד. כתוב שהשמיטה הראשונה היתה שמיטת החסד. השמיטה הראשונה היא עולם התהו שנשבר, אבל אלה גוונים מגוונים שונים ויש שם ניצוצות – כל אומות העולם, עמים שונים ומשונים עם תרבויות שונות לכל אחד ואחד, היינו מה שנפל בשבירת הכלים (בכלל, כל הדחף המדובר שלנו להשיג 'כלים' הוא בעצם רצון לתקן את רפח הניצוצות שנפלו בשבירת הכלים באופן של "חכמה בגוים תאמיני", כנ"ל, לכן יש בכל הכלים הללו סוד של "מגדל הפרח באויר"^{יג}). מהו הנמוס המיוחד הזה? יש אצל רבי נחמן

סו ראה ליקוט בספר ירים משה (עמ' מה). ובכ"מ.

סז חגיגה טו, ב; סנהדרין קו, ב ורש"י שם. זהו תיקון מגדל בבל, המקור המפורש לחלוקה לעמים בעלי שפות שונות וממילא גם נמוסים שונים, שאפשר לראותו כאחד ה'שחזורים' הכי מובהקים לשבירת הכלים שקדמה לעולם (כאשר בכל אומה יש ניצוצות מלשון הקדש, הלשון המקורית בה ניסו כולם לבנות מגדל וראשו בשמים ולעשות להם שם, כמלכי עולם התהו), וד"ל.

סח סיפורי מעשיות מעשה ז (מזבוב ועכביש).

סט פרקים א, ו, ח ועוד.

ע ראה לדוגמה בשיחת ט"ו באב תשל"ט.

עא ראה תיקון המדינה פ"ו.

אומרים ליוסף הצדיק: 'התחלת לגייר את כל העולם - זה לא תפס בדיוק, אבל זה הענין שלך'

ניצוצין^א. אומרים לו עכשיו, יסוד שביסוד, כל פעם – 'אתה התחלת בענין, תגמור!', 'המתחלת במצוה אומרים לו גמור'.

נחזור כל פעם על המבנה: החברה היא החסד וה-Law בלועזית, לימוד משפטים, הוא הגבורה. התפארת, כבר אמרנו, היא הרפואה – מה לתת לכל מחלה, לכל בעיה, איזו תרופה לרשום.

נצח והוד: חינוך וכלכלה

מהו הנצח? נצח הוא חינוך, "ברא כרעה דאבוה"^ב. זו באמת אחת המחלקות אצלנו, חינוך.

מהו הוד? גם אחד הדברים שעשו כאן סביבו 'חבורה' – עסקים, כלכלה. יששכר הוא בנצח, הוא גם לומד וגם מחנך, וזבולון הוא בהוד^ג.

כתוב "ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים"^ד. "הון" הוא הוד^ה – בעל הון מתקן את ספירת ההוד. שם יש את חכמת הכלכלה והעסקים בכלל (ורמוז: כלכלה עולה ז"פ הוד).

יסוד ומלכות: תקשורת ומדעי המדינה

הכי פלא שבמחלקות שחשבו עליהן עכשיו, לקראת הערב הזה – ובחרו ביום הכי מתאים, יסוד שביסוד, של יוסף הצדיק – לא חשבו, או לא הגדירו, את היסוד בעצמו.

קודם כל, מהי המלכות? הכי פשוט – מדעי מדינה (political science). כל מה שקשור לתיקון המלכות, לאיך בונים מלכות, משפט המלך. המלכות מקבלת מהגבורה, "בנין המלכות מהגבורה"^ו, ואם הגבורה היא משפטים המלכות מקבלת מהם, נבנית מהם, "דינא

מעמיק של משפט הגוים – גם הוא נמוסים של הגוים, ערכים של הגוים. משפט הוא מערכת ערכים. חשוב מאד להבין גם את הערכים של הגוי

– במיוחד אם רוצים להגיע לתכל'ס, תכלית העבודה. מיהו יוסף? הוא הראשון שעסק במה שאנחנו קוראים 'המהפכה הרביעית'^ז. בעצם, הוא לא הראשון אלא השני – הראשון הוא אברהם אבינו, שבא לגייר את כל העולם כולו, "את הנפש אשר עשו בחרן"^ח. המהפכה הרביעית מתחילה מאברהם. אבל מי שעשה עם אופי מיוחד, בצורה מיוחדת, הוא יוסף הצדיק שבמצרים – אפילו בכפיה – מל את כולם^ט. בתחלת החדש היתה ההילולא של רבי מנחם מענדל מויטבסק, והזכרנו^י שגדולי החסידים כאשר השתטחו על קברו היו מדברים איתו^{יא} ואומרים לו "המתחיל במצוה אומרים לו גמור"^{יב} – התחלת עם ישוב הארץ במסירות נפש, להפוך אותו לישוב חסידי, שומר תורה ומצוות, בריש גלי, ואומרים לך "גמור". אותו דבר אומרים ליוסף הצדיק: 'התחלת לגייר את כל העולם – זה לא תפס בדיוק, אבל זהו הענין שלך'. יוסף עשה טובה עם האחים שלו, סלח להם, לא הקפיד^{יג}, אבל החידוש שלו – הוא העסק עם הגוים במצרים, הוא המשביר^{יד}, הוא המכלכל. כלומר, רק לו יש את הכח להמשיך אידישקייט גם בתרבות השוררת בעולם, התרבות של מצרים, ולהוציא משם רב ניצוצין^{טו} מתוך ה'רפח

עב התוועדות כ"ד סבת תשע"ה ואילך.

עג בראשית יב, ה (וברש"י שם).

עד רש"י על בראשית מא, נה.

עה בהתוועדות ב' אייר השתא.

עו ראה זכרונם לברכה אייר עמ' מח.

עז ע"פ ירושלמי פסחים פ"ה ה"ה; ר"ה פ"א ה"ח.

עח בראשית נ, יט. ראה תניא סופ"ב.

עט בראשית מב, ו.

פ רב הוא השער של תרבות (האותיות הנוספות של תרבות עולות "לעשות", חותם מעשה בראשית, שדרשו חז"ל לתקן).

ג פא הגהת הרנ"ש (על ע"ח ומבו"ש) אות סג; תו"א ס, ג ובכ"מ.

פב ע"פ עירובין ע, ב.

פג משנת חסידים מסכת האצילות דערבית פ"ה מ"ד ועוד.

פד משלי כד, ד.

פה ראה סוד ה' ליראיו עמ' מז, וביאורו בשעורים בסוד ה' ליראיו ח"ג עמ' רח.

פו ע"ח שכ"ה דרוש ב ועוד.

ספירות וצינורות

לסיכום מבנה המכללה התורנית:

	}	כתר	רישא דלא ידע (אמונה)
			אמונה
			רישא דאין (תענוג)
			תורה
			רישא דאריך (רצון)
			אמונות
בינה		חכמה	
טבע		חשבון	
			דעת
			נפש
גבורה		חסד	
משפט		חברה	
			תפארת
			רפואה
הוד		נצח	
כלכלה		חנוך	
			יסוד
			תקשורת
			מלכות
			מדינה

עד כאן הקדמה. עברנו על כל הנושאים, והדגשנו שצריכים להיות יחסי גומלין. אחרת כל אחד יהיה מתוסכל באמת, וכל הזמן יחפש מה הבעיה, מה חסר לי – אם הוא לא ידע את כל הנושאים ואת הצינורות שבין הספירות. זהו עוד מושג בקבלה – בין החסד לתפארת, בין החסד להוד, יש צינור. הצינור מעביר את האנרגיות מספירה לספירה. גם על הנושא הזה היו סמינרים – רק על סוד הצינורות.¹⁴

שבתקשורת עולה חי פעמים גל עיני (3114)!

צד ראה מבחר שיעורי התבוננות ח"ז מאמר "צינורות – על פי ספר יצירה". כשם שיש בכללות עשר ספירות כך יש כב צנורות המתחלקים ל:3 מאזנים, 7 אנכיים ו12 באלכסון (ראה "מאמר קדישין" – "כליל תכנית" – להאריז"ל הנדפס

דמלכותא דינא"¹⁹, אבל יש לה גם משפט מיוחד לכשעצמה, "משפט המלך"¹⁸, שחורג במדה מסוימת מהמשפט הכללי. למלך יש משפטים מיוחדים, כללים מיוחדים¹⁹. כל הנושאים האלה – והעיקר, איך בונים מלכות – היינו מחלקת מדעי המדינה, המלכות.

יש לנו הכל חוץ מיסוד. מהו יסוד אצלנו באקדמיה? יש מושג מאד חשוב, מדעי התקשורת. כל האינטרנט, שהוא בעצם מה שמשלט על כל העולם, שייך לענין. איך בכלל לתקשר נכון? זהו יחוד, תקשורת. אצלנו בחברה, במדינה, התקשורת היא הכי מקולקלת²⁰ – הכי שקועה בפגם הברית, נובעת מפגם הברית ומולידה עוד פגם הברית (פגם הברית ר"ת **פה**, כלי התקשורת היא הפה, וה'מעגל' של פגם הברית המתואר כאן הוא **פה** אל **פה**²¹ בקליפה). לכן היום, בצדק, הולך הווארט שהתקשורת היא תשקורת. אמת היא פנימיות היסוד ופגם הברית הוא השקר. אמרנו שבעבר, לפני שנים, היו סמינרים על הנושאים השונים. באמת היה סמינר שלם רק על מדעי התקשורת²². יסוד שביסוד הוא תקשורת שבתקשורת – זו היכולת לתקשר נכון. צריך גם לתקשר נכון באופן אישי, בארבע עינים. כשהפסיכולוג, בדעת, מחפש כלים – ודאי צריך ללמוד נכון מדעי התקשורת, שמתחילה בתקשורת בארבע עינים ונגמרת בתקשורת הכללית, כשאתה מדבר ברמקול שלך לכל העולם כולו, למיליארדי אנשים. לדעת איך לתקשר, איך לבנות נכון, איך להצליח להגיע למיליארדי אנשים – זה היסוד, היסוד שביסוד, התקשורת שבתקשורת²³.

¹⁸ ב"ק קיג, א.

¹⁹ פח שמואל"א ח, ט"א.

²⁰ פט ראה רמב"ם הלכות זכיה ומתנה פ"א ה"ו; הלכות מלכים פ"ד.

²¹ צ ראה וממנה יושע מאמר "קליפה קדמה לפרו" עמ' יז וקומי אורי מאמר "הזמן לפצח את האגוז" עמ' טו.

²² צא במדבר יב, ח.

²³ צב שיעורי ב' טבת תשס"ה בכיור.

צג תקשורת עולה יהלום יחידה (1406). תקשורת

כאשר כל המחלקות מתקדמות מתוך התכללות וחיבור (על דרך נסיעת המחנות במדבר, במבנה מרהיב של התכללות עם ישראל, "כאשר יחנו כן יסעו איש על ידו לדגליהם"¹³). עכשיו נשמע את החברים שיעדכנו על המבצע החדש, הסדר החדש בהפצת המעניות¹⁴.

ג. החובה לדבר "ויחר אף אליהוא"

עכשיו הביאו לי דף חדש, גליון ראשון של "פלאות עדותיך". הבנתי שזו יזמה של שני אנשים – יזמה היא דבר חשוב, ספירת הנצח, החינוך בפרצוף שראינו כעת. דבר ראשון שאני רואה כאן, חידוש, הוא שקוראים לי כאן גם פייוויש (שמי השני). ידוע המנהג¹⁵ לומר בסוף שמו"ע פסוק שמתחיל ומסיים באות הראשונה והאחרונה של השם, וכנראה שהיום יש מזל מיוחד לשם הזה, כי בלימוד התנ"ך שלנו הגענו לפרק לב באיוב, בו מופיע הפסוק שמצאנו בזמנו לשם פייוויש – "פן תאמרו מצאנו חכמה אל ידפנו לא איש"¹⁶.

החידוש בפרק לב הוא שבעצם בו מתחיל התירוץ לספר. כל הספר הוא שאלה של איוב – 'למה ה' עשה לי ככה?'. הרעים, שאמורים להיות החברים הכי טובים, נאמנים ואוהבים של איוב, מוכיחים אותו על פניו ואומרים לו – 'אם ה' עשה לך ככה סימן שמגיע לך, שאתה לא בסדר'. איוב מתריס קצת כלפי שמיא ואומר שהוא יודע בעצמו שלא מגיעים לו היסורים האלה. ב'לא הפרקים הראשונים של הספר, שיח בין איוב ורעיו, לא מגיעים לעמק השהו, הספר נשאר בסימן שאלה. פתאום, לקראת

¹³ צט במדבר ב, יז (וברש"י).

¹⁴ ק ראה מודעה בסיום השיעור.

¹⁵ קא הובא באליה רבה סו"ס קכב. ובכ"מ.

¹⁶ קב איוב לב, יג. כל הפסוק עולה 1560, י"פ יוסף (כלי פעמים הוי' – סוד שם אלהים, שהוא כלי הוי' – הכה לעשות כלים לאור האחדות הפשוטה), 12 פעמים "פן" (המלה הפותחת, החוזרת גם ב"מצאנו")... [יד]פנ[ן].

שוב, אני חוזר לפסיכולוג שלנו בדעת: הוא צריך להיות גם במקום שלו, וכמובן זהו עיקר ההתמחות שלו, אבל הוא צריך את כל הצינורות לכל שאר הספירות – אחרת יהיה לו חסר. כמו שבגוף אם הדם לא זורם טוב יש לו בעיה, יש לו מחלות – כמבואר בתניא¹⁷ – ככה בכל אחד מהמקצועות, אם אין קשר לשאר המקצועות תהיה בעיה.

אם כן, הסיכום, השאיפה שלנו, היא להגיע להגשמה – גם יסוד¹⁸ – של החזון הזה. החזון שלנו הוא האוניברסיטה הזו, שבעצם אם היא תקום היא תהיה הראש של כל העולם, כי זהו כל המידע וכל המקצועות, הכל על פי תורה, הכל בסוד השכם שמוליך מהאחור לפנים, ולפעמים צריך גם מהפנים לאחור – חיבור בשני הכיוונים. עד כאן הקדמה – הקדמה לשון אקדמיה...

אצל האריז"ל הכל נקרא 'הקדמות'¹⁹ – כל הקדמה היא מחלקה באקדמיה. המגמה שלנו באקדמיה התורנית היא 'מתקדמים ביחד'²⁰,

בסוף ספר יצירה), בדיוק כחלוקת האותיות בס"י לג אמות, ז כפולות ויב פשוטות. נמצא שהספירות הן האורות והצנורות הכלים האותיות. צנור אותיות רצון (וגם "נוצר חסד לאלפים", המזל העליון, סוד "אין מזל לישראל") – שרש הכלים ברצון (בעוד שרש האורות בתענוג, אכן, שרש-שרשם של הכלים, הגבוה משרש האורות, הוא באמונה, לשון מנא, כלי בארמית, כנודע).

צה אגה"ק לא.

¹⁷ צו ראה אל עולם הקבלה עמ' 181; מעין גנים שמות עמ' עא. ובכ"מ.

¹⁸ צו ראה הקדמת מהרר"ו לשער ההקדמות. כשאומרים שהכל הוא (רק) 'הקדמות' מתכוונים לומר שצריכים להיות בהתקדמות תמידית, כאשר כל נקודה היא רק הקדמה לשלב הבא. חוש ההתקדמות הזה הוא סוד "הליכות עולם לו" (חבקות ג, ו) – שדרשו חז"ל (מגילה כח, ב) לשון הלכות, ההליכה היא פנימיות ההלכה (מכח התענוג המתחדש בכל רגע) – חוש ההליכה של חדש סיון (ספר יצירה פ"ה מ"ז), וד"ל.

¹⁹ צח ראה שיעור י"א תמוז ע"ז.

החזון שלנו הוא
האוניברסיטה הזו,
שבעצם אם היא
תקום היא תהיה
הראש של כל
העולם

מהו חרון אף? הענין נגע לו עד צפור נפשו והוא לא יכול לשתוק יותר, הוא חייב לדבר, ומה שהוא אומר כבר מתחיל להיות הדבר האמתי

אסור לנו לשתוק עד שלא נטרף, עד שלא נרגיע את איוב הסובל יסורי תופת וניישב את דעתנו. אם הוא עדיין סובר שה' לא צודק – אסור לשתוק, חייבים להמשיך לדבר, להבין להצדיק כאן את ה'! אחרת אתם בעצם פוגמים באמונה, בראש הכי עליון של המכללה שלנו – השרש גם של האחור וגם של הפנים. חייבים להגיע ליסוד עיקרי האמונה וכך ליישב את הקושי. זהו פירוש הפסוק "פן תאמרו מצאנו חכמה אל ידפנו לא איש" – פסוק חשוב.

דיבור אכפתי

שוב, הכל מתחיל "ויחר אף" קט – כל התפרצות נקראת חרון-אף, גם התפרצות טובה, מתוך העצם, כשאני לא יכול להתאפק יותר. חרון אף הוא לא תמיד רע. באמת מה שאני שומע כאן מרגיז אותי, אף אחד לא עונה נכון – איוב לא מדבר נכון ורעיו מדברים עוד יותר לא נכון – ואני לא מסוגל לסבול זאת יותר! זהו דבר טוב. אצל כולנו המצב בעולם, המצב במדינה, צריך להיות "ויחר אף". אם המצב לא מרגיז עד עצם המציאות שלי, המהות שלי, שאני לא מסוגל לסבול אותו יותר – לא יהיה שום דבר. מתוך חרון-אף מדבר אליהוא בן ברכאל, בגימטריא משיח (ומכיון ש"ויחר אף" עולה בן ברכאל הרי ש"ויחר אף אליהוא" עולה משיח^{קט}!), ובזכותו מופיע אחריו ה' מתוך הסערה (של חרון-אף דקדושה)^{קיא}.

סוף הספר, הדברים מתחילים להתבהר בזכות דמות חדשה וצעירה שמופיעה עכשיו, בפרק לב באיוב – אליהוא בן ברכאל. היות שהוא צעיר הוא לא העיז לדבר בפני הזקנים, "אמרתי ימים ידברו ורב שנים ידיעו חכמה"^{קג}, לכן הוא רק יושב ומקשיב. אבל כשהוא רואה שמה שקורה כאן לא תכל'ס "ויחר אף אליהוא

בן ברכאל הבזוי ממשפחת רם"^{קד}. מהו חרון אף? הענין נגע לו עד צפור נפשו והוא לא יכול לשתוק יותר, הוא חייב לדבר, ומה שהוא אומר כבר מתחיל להיות הדבר האמתי, התירוץ האמתי לבעיה האמתית, הגדולה, של איוב וכל מה שעובר עליו. אחרי שהוא גומר את דבריו, במשך כמה פרקים, מופיעה עוד דמות – הקב"ה בכבודו ובעצמו מופיע^{קה} ומגלה לאיוב את סודות הבריאה ואת סודות הנשמות^{קי}.

מה פשט הפסוק שלנו, "פן תאמרו וגו'?" לפי רש"י אליהוא^{קיב} פונה לרעי איוב, שחדלו מלהוכיח אותו כי התייאשו ממנו. הם אמרו 'הוא לא מקבל את דברינו, סתם מכאיבים לו, אז נשתוק'. כתוב "סיג לחכמה שתיקה"^{קיג}, השתיקה היא חכמה. אדם חכם צריך לדעת מתי לדבר, כשדבריו נשמעים, ומתי לשתוק, כשהדברים לא נשמעים. אבל אליהוא, בחרון אפו, אומר לרעים: "פן תאמרו מצאנו חכמה", אל תאמרו שאתם חכמים ביאוש ובשתיקה שלכם, שהרי "אל ידפנו לא איש", יסורי איוב באים מה'. לכן, אם יש לכם עוד מה לומר, אין לכם רשות לשתוק!

קג שם פסוק ז.

קד שם פסוק ב.

קה החל מפרק לח.

קו כדברי הרמב"ן (בפירושו לאיוב – לג, לו ועוד – ובשער הגמול בכ"ד) שעיקר סוד ספר איוב הוא סוד הגלגול.

קז "אל ידפנו לא איש" רומז לאליהוא הטוען שאל להסתפק בדיון בלא הפרקים הראשונים של הספר ויש לתרץ את הדברים – כמבואר בפנים.

קח אבות פ"ג מ"ג.

קט "ויחר אף" בגימטריא יצהר (עוד על רמזי מספר זה ראה סעודת משיח תשע"ד) – מי שגר ביצהר (שייך ליישיבת שכם) צריך להיות אכפתי, כדלקמן בפנים.

קי ויש לומר ש"ויחר אף אליהוא" היינו סוד משיח בן יוסף ו"אליהוא בן ברכאל" היינו סוד משיח בן דוד.

קיא בשני פסוקי פתיחת דבריו של אליהוא ג"פ חרון-אף – "ויחר אף אליהוא בן ברכאל הבזוי ממשפחת רם [באיוב] חרה אפו... [ובשלת רעיון] חרה אפו" – המשלימים ל'מט

ברבוע (7,2401 בחזקת 4)!

חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד הוי"ק^ק – אם הענין נוגע לקידוש ה', וכל שכן לתכלית כוונת בריאת העולם, לעשות לה' יתברך דירה בתחתונים^ק, אסור לשתוק! צריך דווקא לדבר. הדיבור הזה הוא חיים, הוא נוכחות בעולם באופן של פנים. לכל יהודי צריך להיות אכפת – אכפת ממה שקורה, מהסיבה שאני חי כאן, מהרצון של ה' ממני – והאכפתיות מוציאה ממנו את כל העצם, את כל מה שאצלו בבטן, מולידה אצלו את כל הפנימיות, את כל הלא-מודע. שנזכה להיות אכפתיים. גם שבמהרה נחזור לשכם, כי צריך לבחור שם את המקום הכי טוב כדי לבנות את האוניברסיטה, סמוך לקבר יוסף. ישר כח לאלה שיזמו את הדף.

הדיבור מחתיק

נוסיף כאן עוד נקודה: בדרך כלל שתיקה היא ה"חש" שלפני ה"מל" – הדיבור^{קטז}. זהו עוד כלל גדול לגבי ה'בעיה' שיש טוענים – כמו שהזכרנו במפגש של תורת הנפש – שהשפלות היא היום "דבר שאינו מתקבל". בתוך הסדר של הכנעה-הבדלה-המתקה^{קטז} גופא יש התכללות^{קיד}. התפקיד שלנו הוא המתקה שבהכנעה. לכל אחד מהשלבים יש את החש-מל-מל שלו – כשאני מדבר-מלמד את נושא השפלות אני כבר ממתיק אותו, כי דבור הוא "מל" במובן של המתקה. אם אני שותק, דורש ממך ומתייחס בדינים, בבטוש, בלי הסברה בדיבור – באמת השפלות לא מתקבלת. הדור שלנו הוא דור של המתקה – גם השפלות, ההכנעה, צריכה להיות בדבור. לשם כך יש את בית ספר לתורת הנפש – כדי לתת לשפלות את הביטוי הנכון, הממתיק. אסור לשתוק, כי יש פה "אל ידפנו לא איש" – יש פה כבוד ה'.

בכל זה אני אומר שהבעיה שלנו היא שאנחנו שותקים. לפעמים, כדי שיהיה לך כח לפתוח את הפה ולומר מה שאתה באמת חושב, מה שהנפש האלקית שלך חושבת באמת, אולי צריך הרבה כסף... אבל אם לא נפתח את הפה – לא יהיה שום דבר, לא יהיה כלום. זהו המסר של ספר איוב, שבסוף מי שיושב ומקשיב, חווה סביל, צריך להפוך לפעיל (ורמז: פעיל במילוי – פא עין יוד למד – עולה "ויחר אף"). דברנו על אחר ופנים – אחר הוא סביל, 'בסדה' אני לא יכול לעשות שום דבר. מה אני עושה כאן? שורף את הזמן. אני לא משנה את המציאות! אבל שבביל לשנות את המציאות צריך להתקומם נגד הקיים – להפוך לפעיל, לפנים. מה היתה המלה העיקרית בכל השנים שזכינו להיות בשכם? עיקר הפילוסופיה של שכם, האמונה של שכם, הוא אכפתיות^{קיד}. אם לא אכפת לך באמת – לא תעשה שום שינוי, לא יקרה כלום.

שה' יעזור לנו להגשים את החזון שהצגנו. כמו שיש את הפתגם הידוע 'אם תרצו אין זו אגדה', נאמר בטפת שינוי – 'אם אכפת לנו אין זו אגדה'. מה הסימן שאכפת לנו? "ויחר אף אליהו בן ברכאל" על שעוד לא שמענו את הדבר הנכון. צריך להשמיע את הדבר הנכון, בלי להתבייש, עוד פעם ועוד פעם, עד שנגיע – לא לשתוק. אין חכמה לשתוק! לפעמים כשאתה חכם שותק, אבל "אין

עיקר הפילוסופיה של שכם, האמונה של שכם, הוא אכפתיות. אם לא אכפת לך באמת – לא תעשה שום שינוי, לא יקרה כלום

קיד משלי כא, ל.

קיד תנחומא נשא טז; תניא פל"ו.

קטו חגיגה יג, ב.

קטז כש"ט (קה"ת) סימן כח.

קיד ראה באורך בספר להפוך את החשך לאור ועוד.

קיד ממוצע כל אות במלה אכפתיות הוא עונה – צריכים להגיע לנשיאת הפכים של אכפתיות (פעולה ביותר) מתוך עונה.

ועוד רמז: שכם ועוד אכפת עולה עולה בית המקדש – רק ככה נזכה לבנין בית המקדש במהרה בימינו!

מגיעים להמתקה. דווקא בגלל ירידת הדורות, שדברים פשוטים כבר לא מובנים מאליהם. כמובן, צריכים לדבר על כל נושא כזה במתיקות, "דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום" ק"ק, להמחיש ששפלות היא הכיף הכי גדול. אסור לנו לשתוק – צריך להציב את החזון הכי מתוק ובהיה, לדבר עליו שוב ושוב, מתוך אכפתיות אמיתית, עד להגשמת החזון.

קכ משליג, יז.

יש כל מיני דברים שפעם היו מובנים מאליהם, שלא מדברים עליהם, והיום חייבים לדבר. דוגמה נוספת לכך היא הנושא של חינוך לצניעות^{ק"ח}, שפעם לא היו מדברים עליו בכלל, במיוחד עם בנות, והיום הרבי כותב^{ק"ט} שכן צריך לדבר. כל דבר שצריך לדבר עליו – אומר שכבר

ק"ח ראה גם המענה "חינוך לקדושה" בגליון אחר-יקדשים השתא.

ק"ט ראה אג"ק ח"ט אגרת ב'תרמב.

הלומד על מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ שכם היא נקודת החיבור בין הפנים והאחור – לכן ראוי להקים בה אוניברסיטה שתחבר תורה ומדע.
- ◆ בריאת העולם היא "אחור" ומתן תורה הוא "פנים" כשהתכלית היא להכליל את האחור בפנים.
- ◆ ישיבת-העתיד כוללת את כל תחומי הידע מתוך מבט של תורה בכלל ופנימיות התורה בפרט.
- ◆ מבט חלקי גורם לתסכול – לכן נדרשת השלמות של מבט כולל.
- ◆ התכללות – מתוך מבט בין-תחומי – מעניקה לכל תחום את הכלים הדרושים לו מתחומים אחרים.
- ◆ על תורת הנפש להיות בקשר עם רפואת הגוף – מורנו הבעל שם טוב היה רופא הנפשות והגופים גם יחד.
- ◆ העיסוק בכלים אינו עיקרי בתורת הנפש – שעוסקת בתיקון הפנימי – אך ניתן בהחלט לשאול כלים מתחומים אחרים: אמונה, תורה, אמנות, רפואה, תקשורת ועוד.
- ◆ כל נסיון הוא נסיון באמונה לכן בירור האמונה הוא כלי-טיפול עיקרי.
- ◆ האמנות מבטאת את העל-מודע של הנפש.
- ◆ ניתן ללמוד מדות טובות ונימוסים טובים מכל תרבויות העולם.
- ◆ יוסף הצדיק התחיל עם בירור האומות, המהפכה הרביעית, ו"המתחיל במצוה אומרים לו גמור!".
- ◆ התקשורת המקולקלת באה מפגם הברית וגורמת לפגם הברית.
- ◆ חכמת התקשורת הנכונה היא מהכלים להם נזקקת תורת הנפש.
- ◆ באקדמיה התורנית כל המחלקות 'מתקדמות ביחד'.
- ◆ חרוץ-אף חיובי על המצב מוביל להבעת עמדה נכונה ולעשיית שינוי במציאות.
- ◆ 'אם אכפת לנו – אין זו אגדה'.
- ◆ במה שנוגע לקידוש ה' ולהגשמת תכלית הבריאה – אסור לשתוק!
- ◆ דורנו הוא דור של המתקה – גם את ההכנעה והשפלות צריך למלל ולהסביר.

סדר חדש בהפצת המעיינות

"חבורות" ללימוד, עיבוד והפצה של תורת החסידות בכל תחומי החיים
לאור שיעוריו וספריו של הרב יצחק גינזבורג שליט"א

כולנו, כלומדי "נפלאות", מכירים את החידוש הנפלא של הרב גינזבורג ומבינים שיש כאן גילוי אור ה' באופן מיוחד בכל התחומים, בסייעתא דשמיא מיוחדת.

האוצר הוא גדול ועמוק. המשימה שלנו היא עיבוד והנגשה של הדברים, עד שתמלא הארץ דעה את ה'. זהו פרויקט ארוך טווח הדורש השתתפות וסיוע של אנשים רבים.

בפרוייקט **יפוצו** כל אחד מוזמן להצטרף ל"חבורות" בתחומים מיוחדים מתורת הרב הנוגעים ללבנו. המגמה שכל "חבורה" תקח אחריות לקדם את התחום שלה - בלימוד, בעיבוד, בהפצה וביישום. בשלב הראשון: לימוד, איסוף ומיפוי של רעיונות מיוחדים ומאירים, כל חבורה בתחומה. בשלב השני: חשיבה משותפת על דרכי הפצה, קהלי יעד וכו'.

מטבע הדברים, כל תחום יקבל את הצביון שלו, בהכוונה של מערכת גלעיני וביוזמה ויצירתיות של בני החבורה.

להצטרף לחבורה בתחום הקרוב לליבכם! **משם כבר נמשיך ביחד.**

מוזמנים

התחומים:

מושגי קבלה וחסידות	זוגיות	תורת הנפש
חסידות מבוארת	חינוך	מוזיקה
חקלאות	תורה ומדע	פנימיות ההלכה
תקשורת	עסקים וכלכלה	מלכות ישראל
אמנות	רפואה	עבודת ה'

להרשמה:

<http://bit.ly/yafutzu-form>
דוא"ל: boazy4@gmail.com

שיעור

תפקיד הדין והיראה במתן תורה

"ארץ יראה ושקטה"

קיצור מהלך השיעור

ביום הולדת 75 של הרב, במסגרת התוועדות בחיק המשפחה, נלמד הפסוק שדרשו חז"ל על **מתן תורה** – "משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה" (מתוך פרק עו בתהלים, אותו החל אז הרב לומר, לפי מנהג מורנו הבעל שם טוב) – **וביאורי החסידות** עליו (היהודי הקדוש, השפת אמת והרבי מליובאוויטש). בפרסום ראשון, לכבוד **"זמן מתן תורתנו"**, מובאת כאן תמצית הדברים (בשל מגבלות המקום).

זהו הפסוק היחיד בתהלים ששוה 2236 – **הוי' פעמים אלהים, הגילוי ש"הוי' הוא האלהים"**¹, פעמיים **"שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"**², שמצוה לומר פעמיים בכל יום, בערב ובבקר (ותוכנו ש"הוי' אלהינו", "הוי' הוא האלהים"). אם כן, זהו פסוק שראוי להתבונן בו הרבה, ומכיון שהוא נדרש על מתן תורה – הפותח "אנכי הוי' אלהיך" (שוב גילוי של "הוי' הוא האלהים") – באמת יש עליו הרבה דרושי חסידות.

תכלית הדין – רק לעורר יראה

יש לי כאן ספר תהלים עם לקט פירושים

א. דין, יראה ושלוה

פסוק מתן תורה

את סיום פסוק ט בפרק החדש שלנו, פרק עו – "משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה" – דרשו חז"ל על מתן תורה³: "התנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם, אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין ואם לאו אני מחזיר אתכם לתהו ובהו". לכן עד קיום התנאי כל המציאות, כל הארץ, היתה חרדה ("יראה"), כי כל הקיום היה על-תנאי, עומד ותלוי אם היהודים יקבלו את התורה, אבל אחרי מתן תורה כל המציאות "שקטה", נרגעה.

נרשם ע"י איתואל גלעדי. לא מוגה. כ"ח חשון תש"פ - כפ"ח.

א שבת פח, א.

ב דברים ד, לה וילט.

ג שם ו, ד.

ה' משמיע דין מן השמים - איום שאם לא תהיו בסדר אז יגיע עונש כזה וכזה - אבל ה' לא מתכוון ליישם את הדין אף פעם

שמים, ואז מיד האיום מתבטל לגמרי, "שקטה", לא היה ולא נברא. לכתחילה ה' לא התכוון לנהוג במדת הדין ח"ו - ה' כולו רחמים - והוא משמיע את הדין רק כדי שנירא מלפניו. הוא מביא גם איך אותו רעיון של היהודי הקדוש מובא במאור ושמשי, על הפסוק "והאלהים עשה שיראו מלפניו":

וכמאמר הכתוב האלהים עשה שיראו מלפניו שמדת הדין לא נבראת רק כדי שיתראו ולא להנהגה.

יש מדת הדין, אבל ה' לא רוצה לכתחילה לנהוג בה - ה' עושה דברים שנראים ונשמעים מפחידים רק בשביל שייראו מפניו. כך אפשר לפרש גם שמה ש"עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין"¹ - לא שה' רצה לנהוג בה הלכה למעשה, אלא רק כדי שתהיה לאנשים יראת שמים, שישמעו את הענין מן השמים (ושהענין ישאר בגדר שמים, שלא ירד אף פעם לארץ). ברגע שיש יראת שמים - הכל שקט, הכל רגוע. מברכים ילד שתהיה "חסיד, ירא שמים ולמדן". ברגע שילד, או מבוגר, הוא ירא-שמים - שקט לו בחיים, הכל טוב לו, כי למעשה ה' רוצה לנהוג רק במדת הרחמים, מדת החסד.

יראה מייצרת שלווה

[אפשר לסכם בשתי מלים? קשה להתרכז עם כל הילדים כאן...] הפסוק אומר "משמים השמעת דין" - משמע שה' משמיע דין, עונש, איום. איום, כשמו, מטיל אימה ופחד. בתורה כתוב שאם מישהו עושה עבירה כזו וכזו - "מות יומת", וכל מיני דברים כאלה. כל התורה מלאה מדינים כאלו, לכן אפשר לפרש את הפסוק "משמים השמעת דין" על מתן תורה - שמתן תורה הוא דינים, כל מצוה היא דין.

אומר על כך היהודי הקדוש שח"ו אין אצל ה' שום כוונה בעולם ושום רצון להעניש, לנהוג

מהצדיקים, תלמידי הבעל שם טוב. נראה פירוש שמביא ה"אמרי אמת"² - בעל ההילולא של שבועות - בשם היהודי הקדוש מפרשיסחא (דער איד הקדוש, כפי שהוא נקרא בפולין):

ואיתא בשם היהודי ז"ל על הפסוק משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה, שמשמיעין דין כדי להביא ליראת שמים וכשבאין ליראת שמים נשקט הדין. כל הדינים הרי הם שנתירא מלפני הקב"ה כדכתיב והאלקים עשה שיראו מלפניו, כשמתיראים נמתק הדין ממילא, וזה נקרא המתקות הדינין בשורשן.

ובאופן דומה מובא בספר נפלאות היהודי:³ משמים השמעת דין, רוצה לומר מן השמים משמיעים הדין ולא שמתנהגים ח"ו עם כנסת ישראל במדה זו, רק שמשמיעין אותה למען

ארץ יראה, שיבואו בני אדם לידי יראת שמים, על ידי שמשמיעים אותם מדה זו, ואז ושקטה, נשקט הדין תיכף ומיד כשבני אדם יראים את ה', עד כאן דבריו הקדושים זי"ע.

זהו ווארט חסידי: ה' משמיע דין מן השמים - איום שאם לא תהיו בסדר אז יגיע עונש כזה וכזה - אבל ה' לא מתכוון ליישם את הדין אף פעם. בשביל מה הוא משמיע דין מן השמים? רק בשביל "ארץ יראה" - של"ארץ", לנו, בני האדם, תהיה יראת שמים. הכל כדי שנגיע ליראת שמים, נקיים את התורה והמצוה על פי יראת

ברגע שילד, או מבוגר, הוא ירא-שמים - שקט לו בחיים, הכל טוב לו, כי למעשה ה' רוצה לנהוג רק במדת הרחמים

1 מאור ושמשי רמזי יום ב' דסוכות ד"ה "ויצחק".

2 קהלת ג, יד.

3 עפ"י רש"י לבראשית א, א.

ד אמרי אמת תולדות תרצ"ד ד"ה "ואלה תולדות יצחק".
ה חלק חידושי תורה עה"פ - מספר מגדל דוד פרשת יתרו.

ההורה רוצה להרביץ לילד? בכלל לא, חס ושלום. אז למה הוא מאיים שירביץ לו? רק כדי שהילד יהיה רציני

אך בעת נתינת התורה והמצוות נמסר אז כל הנהגת העולם ביד בני". בעשותם מצות התורה מתקיים הבריאה. ולכן אז יראה כיון שנמסרה ביד בו"ד. הענין של מתן תורה הוא שה' מוסר ליהודי את כל הנהגת העולם. אם היהודים מקיימים

את התורה – העולם יתנהג טוב. אם ח"ו לא – העולם לא מתקיים, היהודים שלא מקיימים את התורה והמצוות כאילו מחריבים את העולם. כל זמן שלא נתנה תורה הכל היה בידי ה', וה' הוא חסד, לכן אף אחד לא היה אחראי עד הסוף (אמנם היה מבול באמצע, כשאי אפשר לסבול את המצב יותר, אבל בגדול, בכללות, היו עשרים וששה דורות של "כי לעולם חסדו", כי הכל בא מה'). כעת, כשה' נותן את התורה, מתחוללת תפנית בעולם – כל הנהגת העולם מסורה לעם ישראל. היות שהארץ מסורה בידי בשר ודם – היא באמת מפחדת, מה יעשו בני האדם.

הווארט הזה שונה והפוך מדברי חז"ל – לא שהפחד והיראה היו לפני מתן תורה, אלא שהפחד הוא ממתן תורה עצמו. לפני מתן תורה הכל היה חסד וממתן תורה יש דין. אך לפי פירושו צריך להיות רק פחד, "ארץ יראה", מה היא ה"ושקטה"?

יראה מהגילויי ושלוות ההכנעה

בשנה הבאה אמר השפת אמת עוד פירוש^ט, רעיון חדש, שמסביר את ה"יראה ושקטה": איתא בגמ' ארץ יראה ושקטה בתחלה יראה ולבסוף שקטה. פירוש העולם כולו קיבל חיות פנימיות בעת קבלת התורה לכן יראה הבריאה איך תקבל קדושה כזו. וזה עצמו היה הסיבה שלבסוף שקטה כי באמת הוא פלא גדול שעולם גשמי וחומרי כזה יוכל להתקרב לקדושת התורה והוא על ידי ההכנעה באמת כנ"ל.

במדת הדין למעשה. בדיוק ההיפך – ה' כולו רק חסד ורחמים. אז למה הוא משמיע דין? מדת הדין היא משהו חינוכי. כמו אצל ילד, ההורה רוצה להרביץ לילד? בכלל לא, חס ושלום. אז למה הוא מאיים שירביץ לו? רק כדי שהילד יהיה רציני, אז יהיה טוב

מאד. כשהילד מקבל קצת יראה גם האבא נרגע וגם האמא נרגעת, כולם נרגעים, גם הילד נרגע ולילד יש רק טוב.

זהו ווארט עמוק, יפה וחסידי של היהודי הקדוש מפרשישחא.

ב. יראת מתן תורה תחלת היראה ממתן תורה

נקרא פירוש אחר, מעוד צדיק גדול – השפת אמת^ט:

ארץ יראה ושקטה. בתחלה יראה כדברי רז"ל תנאי התנה כו'.

הוא מביא את מאמר חז"ל בו פתחנו, אך מקשה עליו:

וקשה דאם כן היראה היתה כל הדורות שלא ניתנה התורה ובקרא כתיב משמים השמעת דין ארץ יראה כו'.

ראשית, משמעות הפסוק היא ש"ארץ יראה" אחרי "משמים השמעת דין" במתן תורה. ועוד חז"ל אומרים בפירוש שדווקא בדורות שקדמו לתורה נהגה מדת החסד:

אך הדורות שמקודם היו ניזונין בחסדו של מקום ב"ה כדאיתא בגמ' כ"ו כי לעולם חסדו נגד כ"ו דורות שבב' אלפים תוהו כו'.

לכן הוא מפרש הפוך, שהיראה התחילה דווקא ממתן תורה, כאשר העולם הפסיק להיות ניזון בחסדו של מקום:

ט שפת אמת שבועות תרל"ז (הובא בשפ"א על תהלים).
י פסחים ק"ח, א ובכ"ד.

יא שבועות תרל"ח (הובא שם).

אחרי ה"יראה" – אחרי הפחד בסוף כן מקבלים, כן מתיישב – אז "ושקטה". היה מתן תורה, וברגע הראשון היה פחד איך נקבל את מתן תורה. אך מיד כן התקבל, כן התיישב, ואז "ושקטה". ["פדחה נשמתן" זה ה"יראה"?] כן, בדיוק, בתחלה פדחה נשמתן, "יראה", ובסוף ה' החזיר להם את הנשמה ויישב־המתיק אצלם את הדיבור¹, "ושקטה". אבל איך באמת מקבלים את הגילוי הנפלא? על ידי הכנעה אמיתית.

בזכות הכנעה אמיתית אפשר לקבל דבר שהוא באין ערוך. עוד פעם, רוצים לתת לך משהו לא לפי ערכך, מתנה גדולה שאינך יכולה לקבל. איך בכל אופן תקבלי? אם את בבטול, בהכנעה באמת, יכול להתיישב אצלך. מי לא יכול לקבל את המתנה? הישות, המגושם. ברגע שיש בטול אפשר לקבל גם דבר שאינו לפי ערך. בעצם, בזכות היראה מקבלים בסוף את הגילוי ומגיעים ל"ושקטה". [כמו שאומרים למי שיש יראה מלעשות דבר גדול וחשוב שאדרכא – דווקא מי שלא מפחד לא ראוי לעשות זאת?] כן, כמו שמסבירים בחסידות את דבר משה לאהרן "למה אתה בוש לכך נבחרת"¹⁰. אהרן חשב שאינו ראוי לקבל את הכהונה כי השתתף בחטא העגל. משה רבינו אומר לו "למה אתה בוש?" – "לכך [בגלל שאתה מתבייש] נבחרת!". בגלל שאתה מתבייש לקבל את המשרה – יש לך מדת הבושה, יראה, הכנעה אמיתית – בחרו בך. ה"שקטה" הוא בזכות ה"יראה". זהו גם פירוש מאד יפה ופנימי, שחוזר למתן תורה.

לא נספיק כעת ללמוד את הביאורים הארוכים והעמוקים של הרבי על הפסוק¹⁰, ורק נגיד ווארט אחד, שקשור לדברי השפת אמת, וכדרך הרבי, מעמיק מאד את הענין: הרבי אומר שלכאורה מתן תורה, שעורר חרדה ובטול בכל העולם, מחליש את התוקף של העולם (על דרך דברי השפת אמת שה"יראה" הוא במתן תורה),

קבלת התורה היא "אנכי הוי' אלהיך"¹³ – ה' גלה את עצמו. נפתחו השמים ומארבע רוחות העולם היה גילוי עצמות, קודם כל לעם ישראל, אבל בכלל בעולם. ה' הזרים חיות חדשה, שאף פעם לא היתה, לתוך העולם על ידי התורה – "אנכי" ר"ת "אנא נפשי כתבית יהבית"¹³. העולם המגושם מפחד מהגילוי הזה, כמו אדם מגושם שאומרים לו שפתאום יאירו לו אור גדול שיהיה צדיק. הוא לא שייך לאור הזה בכלל, איך הוא יעכל ויקלוט בעצמו את גילוי החיות של מתן תורה. עוד ווארט יפה, שכל אחד יכול להבין על עצמו: כשה' רוצה לתת לנו חיות חדשה – ביום הולדת, שהמזל גובר – הגשם שלנו מפחד. איך אוכל לקבל את החיות הזאת?! את הקדושה הזאת?! איני ראוי לזה!

מה באמת התירוץ? אם אני אומר שאני רוצה לעשות אותך צדיקה ואת אומרת – אני לא צדיקה. אני נותן לך אורות גדולים להיות צדיקה – אבל את אומרת 'אני לא ככה', יש פחד לקבל את האורות. שוב, זהו ווארט חסידי עמוק: רוצים לתת לך חיות ממקום הרבה יותר גבוה ממה שהיה עד עכשיו, יהפוך אותך למשהו חדש, יותר ממלאך, ואת אומרת – אני לא שייכת לזה. זהו הפחד, שהארץ הבינה שבמתן תורה זורמת לעולם חיות חדשה ויראה איך אני יכולה לקבל קדושה זו? 'איני קדושה', אומרת הארץ הגשמית. איך בכל זאת אפשר לקבל את האור? ממשיך השפת אמת:

זהו עצמו היה סבה שלבסוף שקטה כי באמת הוא פלא גדול שעולם גשמי וחומרי כזה יוכל להתקרר לקדושת התורה והוא על ידי ההכנעה.

מי לא יכול לקבל את המתנה? הישות, המגושם. ברגע שיש בטול אפשר לקבל גם דבר שאינו לפי ערך

יד שה"ש רבה ו, ג (עד"ז בכ"ד).
טו רש"י על ויקרא ט, ז.
טז ראה תהלות מנחם עה"פ וש"נ.

יב שמות כ, ב.
יג שבת קה, א.

הדברות הראשונים¹¹, "אנכי הוי' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים" ו"לא יהיה לך אלהים אחרים על פני". אם סופרים, יש בהם בדיק דין (64) אותיות! 64 אותיות הן בעצם 8 ברבוע, שאפשר לצייר כך:

א	נ	כ	י	י	ה	ו	ה
א	ל	ה	י	ך	א	ש	ר
ה	ו	צ	א	ת	י	ך	מ
א	ר	ץ	מ	צ	ר	י	ם
מ	ב	י	ת	ע	ב	ד	י
ם	ל	א	י	ה	י	ה	ל
ך	א	ל	ה	י	ם	א	ח
ר	י	ם	ע	ל	פ	נ	י

מה פנות הרבוע? אותיות יראה! כלומר, נפרש "משמים השמעת דין [אותיות, שפועלות מגלות] ארץ יראה".

בכל אופן, התכלית היא כמו שראינו בפירוש היהודי הקדוש – הדין הוא כדי שנירא מהשי"ת (ורק ממנו, כצוואת רבי אליעזר לבנו הקטן, ישראל בעש"ט, לא לפחד משום דבר בעולם רק מהשי"ת), "והאלהים עשה שיראו מלפניו". דווקא על ידי היראה – מתוך המחשבה 'איך אפשר לקבל קדושה כזו?' – זוכים להכנעה ובטול שמאפשר לקבל את הגילוי, "ושקטה".

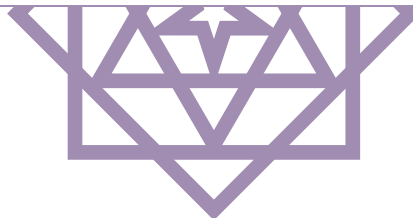
גם אם 'טכנית' מתברר שהתנאי של הבריאה התקיים. כיצד, אם כן, יתכן שמתן תורה גרם ל"ושקטה"? הוא מסביר שמתן תורה חשף בתוך העולם את המבט של ה' עליו – מצד ה' הכח אינו חסר פועל, וכוונת הבריאה "בשביל התורה ובשביל ישראל"¹² היא לא דבר שנוסף על המציאות, תכלית עתידית, אלא היא-היא עצם מציאות העולם. הגילוי הזה הופך את המציאות של העולם מדבר גשמי שצריך (להחלש כדי) לשרת את התורה ואת ישראל לדבר שאין לו שום מציאות נפרדת. ממילא, כאשר מתגלה עניינה האמתי של המציאות, מתקיים בה "ושקטה" (ונועלמת כל התנגדות מדומה שהיתה בין העולם לתכליתו הקדושה).

דין אותיות מפי הגבורה

נסיים ברמז יפה, אם עדיין קשה לי למה בכלל צריך במתן תורה את המלה "דין". אפשר לומר שכל התורה היא "דינים", כמו פרשת משפטים שבאה מיד אחרי מתן תורה, ואת הכל שמענו "מפי הגבורה", מדת הדין. אבל נמתיק זאת ברמז יפהפה: מה שמענו ישירות "מפי הגבורה" ("משמים השמעת")? את שני

יח מכות כד, א.

יז רש"י על בראשית א, א.

הברכה המשולשת

קיצור מהלך השיעור

לקראת שבת במדבר זכינו לאור חדש – הדפסת **פלח הרמון** על חומש **במדבר** (שלא הודפס מעולם). תורת רבי הלל מפאריטש זצ"ל, גדול העובדים' בחסידות חב"ד, היא מיסודות לימוד החסידות **בעומק ובהבנה פנימית**, כפי שמלמד הרב עשרות שנים – הן בהתבוננות במבנים הפנימיים ובהסברת המושגים והן בהפנמתם ל**עבודה שכלב**. השיעור שלפנינו הוא **'טעימה'** מהספר החדש לכבוד פרשת נשא – על ה'פנינה' של **מבנה ברכת כהנים** – שממחישה בעיקר את העיון הפנימי של רבי הלל במבנים ואת ההשראה שהוא מעורר.

אחרי מאמר גדול וביאור שלו¹, שהם הנחה של רבי הלל מדברי הצמח־צדק², יש עוד מאמר קצר³ שהוא דרוש עצמי שלו שהוא בעצם נקודה מתוך הביאור הנ"ל. רבי הלל שם פותח את הדרוש בהסבר המבנה הפנימי אליו מקבילים שלשת פסוקי "הברכה המשולשת"⁴ בכמה רבדים – שלשה רבדים לפי מה ששמע מאדמו"ר האמצעי ועוד רובד שהוא חידוש שלו ("הנראה לעניות

מבנה הברכה המשולשת

ברוך ה', "שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה", יצא לאור ספר חדש – פלח הרמון על חומש במדבר⁵. בפרשת נשא יש שם מעל מאה עמודים של דרושים על ברכת כהנים, ה'פנינה' של פרשת נשא ושל כל חומש במדבר⁶ (ומבחינות מסוימות פנינה של כל התורה כולה⁷ – יש לנו ספר גדול על ברכת כהנים שעוד מחכה לצאת לאור...).

1 ד"ה "כה תברכו... מטתו שלשלמה" וביאורו (שם עמ' שמג"שצא).
 2 ה' ועוד שבע הנחות הצ"ע על "כה תברכו" ו"ברכך".
 3 ד"ה "ברכך הו' וישמרך... ג' הויות" (שם עמ' תעה).
 4 נוסח התפילה. וראה הנ"ל הערה ג.

נרשם (מהזכרון) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. שבת במדבר כ"ט אייר תשפ"ג - כפ"ח.
 א נלמד גם בשיעור ז"ך אייר השתא.
 ב ראה עוד בספר **כלל גדול בתורה** (עמ' מז ובאורך מעמ' סב).
 ג וראה גם שם עמ' סד וקז.

רבי הלל הוא ההשראה שלנו בכל ההתבוננות בצורה הזו של מבנים פנימיים

"בראתיו יצרתיו אף עשיתיו"^ג,
"בראתיו יצרתיו" בחטיבה אחת
ו"אף" הפסיק העניין^ד לפני
"עשיתיו".

הברכה המשולשת באצילות

אכן, מכיון שבכל אחד משלשת הפסוקים
בברכת כהנים מופיע שם הוי' ב"ה – כאשר
שלשת השמות יחד יוצרים את השם בן יב
אותיות^{טו} – ההסבר הפשוט הוא שכל המבנה
של הברכה הוא בעולם האצילות, עולם האחדות,
לו שייך שם הוי' ב"ה.

לכן, ההסבר הראשון שמביא רבי הלל
הוא בריאה-יצירה-עשיה שבאצילות. כלומר,
ש"יברכך הוי' וישמרך" במלכות (שייך גם
לסוד "שמור"^{טז} לנוקבא^{יז}); "יאר הוי' פניו
אליך ויחנך" בפרצוף ז"א (ישראל); ו"ישא הוי'
פניו אליך וישם לך שלום" בבינה, אמא עילאה.
מה הסימן של שלש המדרגות האלה^{יח}? "הלך
בתם"^{יט}, ראשי תיבות בינה-תפארת-מלכות.

אחר כך מביא רבי הלל הקבלה נוספת בתוך
עולם האצילות, שגם יותר 'חלקה' לפי המושגים
הרגילים, כשהוא מעתיק את כל המבנה לג"ד
דאצילות: הוא אומר ש"יברכך הוי' וישמרך"
שייך לבינה דאצילות, כידוע ששרש השמירה הוא
במקיפים דאמא^כ. נוסף קצת הסבר – מתי נגיד
ש"יברכך... וישמרך" במלכות ("שמור" לנוקבא"
תתאה) ומתי בבינה ("שמור" לנוקבא" עילאה)?
אם הברכה והשמירה הן שני דברים נפרדים הן
שייכות למלכות, אבל אם הברכה והשמירה הן
דבר אחד – כמו שלמדנו בקול שמחה^{כא} – הן

דעתי בדרך אפשר". נחזור על
דבריו עכשיו, עם קצת ביאורים
והוספות. הדרוש כאן, בו הוא
מסביר מבנה ואז מעתיק אותו
בכל פעם למדרגה יותר גבוהה

הוא דוגמה מובהקת לכך שרבי הלל הוא
ההשראה שלנו בכל ההתבוננות בצורה הזו של
מבנים פנימיים.

עשיה-יצירה-בריאה

נקדים שכתוב בפירושו^י שלשלת פסוקי
הברכה מכוונים כנגד שלשת האבות, אברהם,
יצחק ויעקב.

שלשת האבות, שהם הדורות הראשונים
שעבודתם היתה להוריד את השכינה למטה^{יא},
להפוך את השם מ"אלהי השמים" גם ל"אלהי
הארץ", מכוונים גם כנגד שלשת העולמות
התחתונים בריאה-יצירה-עשיה. לפעמים
ההקבלה היא בסדר יורד, כנגד בריאה-יצירה-
עשיה לפי הסדר^{יב}, ולפעמים ההקבלה היא
מלמטה למעלה^{יג}, שאברהם תקן את עולם
העשיה, יצחק את עולם היצירה ויעקב את עולם
הבריאה – כפי שמתאים לסדר פסוקי ברכת
כהנים, המכוונים כנגד האבות לפי סדרם (יברכך-
אברהם, יאר-יצחק, ישא-יעקב), שבמבנה הפנימי
שלהם הם בסדר עולה (ובהקבלה לעולמות:
יברכך-עשיה, יאר-יצירה, ישא-בריאה).

בלשון ברכת כהנים ניכר ששני הפסוקים
האחרונים הם חטיבה אחת – "יאר הוי' פניו
אליך" ו"ישא הוי' פניו אליך" – בעוד הלשון של
הפסוק הראשון, "יברכך הוי'", עומדת בפני
עצמה. החלוקה הזו מתאימה לחלוקה הפנימית
של עולמות בי"ע, בה יש חיבור של בריאה-
יצירה בעוד עולם העשיה עומד בפני עצמו –

ג ישעיה מג, ז.

יד ראה לקו"ת ריש בלק.

טו אוצר עדן הגנוז ח"ג סימן ט.

טז דברים ה, יא.

יז זהר ח"א מח, ב.

יח ראה אמת ליעקב מערכת ע"ח אות ל סכ"א ועוד.

יט משלי י, ט.

כ וראה ע"ח שמ"ב פ"ד.

כא נדפס במדור קול שמחה בגליון.

ח ראה בעה"ט עה"פ ובכ"ד מספר הבהיר.

ט שיר השירים רבה ה, א.

י ראה בראשית כד, ג וז וברש"י עה"פ.

יא מגלה עמוקות פרשת דברים.

יב שם וירא; ואתחנן אופן סז ועוד.

הברכה המשולשת לפני הצמצום

אחר כך רבי הלל מציע בדרך אפשר עוד פירוש, הרבה יותר גבוה, לפיו שלש הברכות מקבילות לשלש המדרגות לפני הצמצום שמסביר אדמו"ר האמצעי^{טז}, מלמטה למעלה – קדמון, אחד, יחיד. דווקא בשלש המדרגות הללו אפשר לראות את הכפילות שיש בכל אחת מהברכות – "יברכך... וישמרך. יאר... ויחנך. ישא... וישם לך שלום":

מדרגת "קדמון" היינו מה שה' שיער בעצמו בכח כל מה שעתידי להיות בפועל. למדרגה הזו קוראים גם עולם המלבוש. איפה אפשר ללמוד על זה? אין על כך מלה אחת בכתבי האריז"ל של רבי חיים ויטאל – רק בעמק המלך^{יז}. מה ה' עשה עם עולם המלבוש? הוא 'קיפל' אותו. אחרי הקיפול, החצי התחתון של עולם המלבוש הוא התכנון של מה שיהיה אחרי הצמצום, כ"אור המאיר לזולתו", והחצי העליון הוא מה שנותר כ"אור המאיר לעצמו". אם יש כאן סדר של עליה, ה"יברכך" היינו ההארה של החצי התחתון של עולם המלבוש וה"ישמרך" נמשך מהחצי העליון שלו.

גם מדרגת "אחד" מתחלקת לשתיים. ה"יאר הוי' פניו אליך" היינו ההארה של עלית הרצון לברוא את העולם, "כד סליק ברעותיה למברי עלמא"^{יח}, המדות (עלית הרצון לבריאה כדי להיטיב לברואים) והמלכות (מחשבת "אנא אמלוך"^{יט}) של אור אין סוף שלפני הצמצום^כ. ה"ויחנך" בא מהחן של החכמה והבינה ד"אחד", השעשועים העצמיים של ה' בינו לבין עצמו, לפני עלית הרצון לבריאת העולם. המדרגה הזו היא השרש האמתי של התורה, שאומרת על עצמה "ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום"

כבר שייכות לאמא עילאה. אחד כך הוא מסביר ש"יאר הוי' פניו אליך ויחנך" שייך לחכמה – יותר מתאים מאשר לז"א, חכמה היא אור ("ברק המבריק על השכל"^{כא}), ועל הארת הפנים נאמר "חכמת אדם תאיר פניו"^{כב}, וגם חן ("ר"ת חכמה נסתרה) שייך לחכמה (עליה מישראל, ז"א, לישראל סבא). הברכה השלישית, "ישא הוי' פניו אליך וגו'", כבר שייכת לכתה, המקום של נשיאת ההפכים שלמעלה מהשכל.

אחד כך הוא אומר שאפשר להעתיק את הכל עוד יותר למעלה, ששלש הברכות כולן בכתר – שהוא "ראש ומקור כל ברכה"^{כג} – שבו עצמו יש שלשה ראשים. לפי המושגים שלנו שלשת הראשים שבכתר הם אמונה-תענוג-רצון – "יברכך" ברצון; הארת הפנים של "יאר" היא ביטוי של תענוג ("צהבו פניו"^{כד}); ו"ישא" שייך לנשיאת ההפכים ששייכת במיוחד לאמונה (כידוע הרמז שרוס"ת "נושא הפכים" היינו אמונה^{כה}) – "ישא הוי' פניו אליך וישם לך שלום" עולה יג (אהבה-אחד) פעמים אמונה (סוד יג תיקוני דמהימנותא, שלמות יג עיקרי האמונה^{כז})! אלה שלשת הראשים במושגים שלנו, שבלשון קבלת מהר"י סרוג נקראים רישא דאריך, רישא דאין ורדל"א. אפשר להסביר את ההקבלה גם במושגי אצל רבי חיים ויטאל – מוחא סתימאה, גלגלתא ורדל"א^{כח}.

כב תניא, אגה"ק טו.

כג קהלת ח, א.

כד ע"פ תקו"ז ע (קכ, ב). פרדס ערך 'ברוך' ובכ"מ.

כה חולין ז, ב.

כו סוד ה' ליראו ש"א הערה ד.

כז ראה אמונה ומודעות עמ' קצא וש"נ.

כח וראה שיעורים בסוד ה' ליראו ח"ג עמ' מז ואילך ועמ' רצא ואילך.

כט שער היחוד פ"א. ובכ"מ.

ל שם שער ראשון פ"א ובכ"ד.

לא ע"פ זהר ח"ג סא, ב. ע"ח ש"י פ"ב (מ"ח).

לב מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב עמ' תלב ובכ"ד.

לג לקו"ב לשער היחוד ביאור דח"ט.

ה' ברא חשך

ואור ואיזן ביניהם
בנשיאת הפכים
אם האיזון הזה
היה מופר, אם לא
היתה סימטריה,
הבריאה לא היתה
מחזיקה מעמד

ויחנך" שייך למדרגת נושא הפכים – חן הוא סימטריה שנושאת שני הפכים, הסוד של נשיאת חן שמוסבר אצלנו^{מא}. לדוגמה, אחד הסודות של חן הוא "ברישא חשובא והדר נהורא"^{מב}, ה' ברא חשך ואור ואיזון ביניהם בנשיאת הפכים – "ויהי ערב ויהי בקר [ושניהם יחד] יום אחד"^{מג}. אם האיזון הזה היה מופר, אם לא היתה סימטריה, הבריאה לא היתה מחזיקה מעמד. "ישא הוי' פניו אליך וישם לך שלום" שייך למדרגה של "נמנע הנמנעות", השלום של 'רוכב' ו'לא רוכב' כאחד, בלשון הראשונים^{מד} ("ישא הוי' פניו אליך" ו"אשר לא ישא פנים"^{מה} ברוזמנית, כמודגש במדרש^{מו}).

סיכום

אם כן, ראינו שרבי הלל מונה ארבעה פירושים של שלשת פסוקי ברכת כהנים, וגם ראינו שיש פירוש אחד מעל הפירושים שלו ופירוש אחד מתחת הפירושים שלו. סך הכל יש כאן ששה פירושים, שמתחלקים לשלשה זוגות: שני פירושים במבנה של בי"ע – עולמות בי"ע ובי"ע שבאצילות; שני פירושים שמגיעים לכתר – בינה-חכמה-כתר ושלשה ראשים שבכתר; ושני פירושים לפני הצמצום – קדמון-אחד-יחיד או שלש מדרגות ביחיד.

מא ראה מחול הכרמים פ"א עמ' כ.
מב שבת עז, ב. וראה שבעים פני חן עמ' נד ועוד.
מג בראשית א, ה.
מד תשובות הרשב"א ח"א תיח (בסופה).
מה דברים י, ז.
מו במדבר רבה יא, ז ועוד.

משחקת לפניו בכל עת"^{לד} (אבל גם ב"קדמון" יש מדרגה של התורה, כדפתראות ופנקסאות של בריאת העולם, "אסתכל באורייתא וברא עלמא"^{לה}).

"ישא הוי' פניו אליך וישם לך שלום" בא ממדרגת יחיד, שם נשיאת ההפכים באמת. פלא שגם "יחיד" מתחלק לשתי בחינות, אבל כך כתוב – איך קוראים להן? בלשונו של רבי הלל^{לו} יש ביחיד תענוג נעלם ורצון נעלם, שהם השרש של מה שיתגלה אחר כך כאור המאיר לעצמו ואור המאיר לזולתו.

[בביאורים של "הרכבת אנוש לראשנו"^{לז} אלה השרשים של הנשמות והעולמות בתוך "יחיד"?] יתכן. באמת, איך שאנחנו מסבירים גם ביחיד יש שלש מדרגות^{לח}. איך קוראים להן? יש שלשה תארים עצמיים שמתייחסים לה' – "כל יכול, נושא הפכים, נמנע הנמנעות"^{לט}. השרש של "יברכך הוי' וישמרך" הוא ב"כל יכול" – כמו שהמדרש אומר^מ, מלך בשר ודם אינו יכול גם לברך וגם לשמור שהברכה לא תזיק או תזוק, אבל הקב"ה הוא "כל יכול". "יאר הוי' פניו אליך

לד משלי ח, ל.

לה זהר ח"א קלד, א; ח"ב קסא, א.

לו ראה חתן עם הכלה עמ' לו.

לז מגיד מראשית אחרית ביאורי "הרכבת אנוש לראשנו" אות א (עמ' צט-קג).

לח עיי"ש בפירוט – אך הבא לקמן הוא באופן אחר, לפי הנסמן.

לט ראה אשא עיני מאמר "נמנע הנמנעות, נושא הפכים, כל יכול" (נתבאר במבחר שיעורי התבוננות ח"ב).

מ במדבר רבה יא, ה (הובא ברש"י עה"פ) – וראה מדור קול שמחה.

מתנה ושמירה

לאברהם^א. שלש הברכות בברכת כהנים הן כנגד אברהם יצחק ויעקב: "יברכך" כנגד אברהם^ב שנאמר לו "ואברכך... והיה ברכה"^ג.
 אך החסד צריך שמירה! החסד והאהבה מצד עצמם, ללא 'שומר' מתאים, עלולים לנפילה ונוזק (כמו אחיות החיצוניים בחסד), "מתנה יש לה הפסק"^ד. לכן מדת החסד האלוקי באה עם שמירה מצד הבינה, 'מקיפין דאמא' – האם השומרת על הבנים, כאשר הבנים הם שש מדות הלב שהחסד הוא הראשון מתוכן ("ברא בוכרא"^ה). בסגנון נוסף: מתנה היא מצד הדכורא ("זכר חסדו"^ו) ושמירה שייכת לנוקבא ("שמור לנוקבא"^ז), האישה-הזכר משפיע והנקבה שומרת את השפע שלא 'יתפזר' ולא יהיה לרועץ.
 מתנה צריכה שמירה. **מתנה שמירה = 1050**
 = י פעמים ג פעמים ה פעמים ז, כללות המבנה של ברכת כהנים (שלוש תבות, חמש תבות, שבע תבות)!

יְבָרְכֶךָ ה' וְיִשְׁמְרֶךָ^א. כתוב בספר קול שמחה: במדרש רבה^ב: "יברכך ה' וישמרך, עם הברכה שמירה. מלך בשר ודם יש לו עבד בסוריא והוא יושב ברומי. שלח המלך בשבילו. עלה ובא אצלו. נתן לו מאה ליטרין של זהב, טענו [העמיס] יצא לדרך. נפלו עליו ליסטים ונטלו כל מה שנתן לו וכל מה שהיה אצלו [לקחו ממנו הכל, לא רק את המתנה]. שמא יכול הוא לשומרו מן הליסטים? לפיכך יברכך ה' בעושר וישמרך מן הליסטים". נראה פירושו, כי אף שאחד נותן לחבירו ושומר אותו גם כן מן הליסטים, הנתנה היא בפני עצמה והשמירה בפני עצמה ואף מן המתנה עצמה יכול לבא לידי היזק כמבואר במדרש שבאו ליסטים ולקחו כל אשר לו. אבל אם הקדוש ברוך הוא נותן לאחד מתנה היא בעצמה השמירה אף לכל אשר יש לו, כיון שהוא מן השם יתעלה והבן:

הברכה, "יברכך", היא מתנה טובה, אך המתנה עלולה להינטל, ואף לגרום נזק למקבל. כך הדבר במתנת בשר ודם, כאשר המתנה עצמה 'מושכת' את השודדים. אבל כאשר ה' נותן מתנה, יחד עם המתנה יש שמירה, "וישמרך". ומסביר הרבי ר' בונים שהמתנה מה' היא השמירה.

"יברכך" היינו מתנה במדת החסד, מתנת חנם בחסד חנם, מדת אברהם אבינו "חסד

חתנת התורה והשבת

"יברכך" היינו מתנה-ברכה בגשמיות

ג מיכה ז, כ.
 ד בעל הטורים. צרור המור.
 ה בראשית יב, ב.
 ו ראה בבא בתרא קכט, ב.
 ז לפעמים הדעת נקראת "ברא בוכרא", היינו עטרא דחסדים של הדעת שרש החסד והאהבה בנפש.
 ח תהלים צח, ג.
 ט זהר ח"א מח, ב.

נערך ע"י יוסף פלאי. לפי שיעור ש"פ במדבר תשפ"ג.
 א במדבר ו, כד.
 ב במדבר רבה יא, ה. וראה גם פירוש רש"י עה"פ.

מלאך שטן. כלומר, בכל מתנת בשר ודם, יש שלשה מרכיבים: התועלת היינו המלאך; הנזק המתלווה היינו השטן (כמו קטרונג על הטובה); אך טובת הנתינה עצמה היינו האדם, יחס עצמי של הנותן אל המקבל, יחס של "פנים אל פנים", אדם לאדם, "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם"^{יח}.

פסוק מובהק לקשר בין מתנה לאדם הוא "מִתֵּן אָדָם יִרְחִיב לוֹ וְלִפְנֵי גְדֹלִים יִנְחֹנוּ"^{יט}. "מתן אדם" היינו שהוא נותן את עצמו, את האדם שבו כנ"ל, כמפורש בחסידות "יש לך אנשים שהם גדולי השם בחכמתם או בעשרם, אבל מתן אדם, כשהאדם נותן את האדם שלו [נותן את עצמו כנ"ל] באיזה התעסקות בהחזקת הדת, הנה לא זו בלבד כי ירחיב לו, אלא עוד זאת כי לפני גדולים ינחנו"^כ. ורמז: **מתן אדם ירחיב = אדם-מאד פעמים טוב**^{כא}.

כאשר האדם נותן בשלמות, הוא מתדמה לבוראו. הרי תואר אדם הוא זכר ונקבה, "זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם"^{כב} — כאשר גם בזכר יש התכללות של צד 'נקבי' וגם בנקבה יש צד 'זכרי' — ונמצא שהאדם ה"נותן את האדם שלו" הריהו נותן גם את בחינת הזכר וגם את בחינת הנקבה שבו, אדם שלם "בצלם אלקים"! וממילא, כשם שנתינת ה' כוללת מתנה ושמירה, דבר ונוקבא, כך בנתינת האדם המתדמה לבוראו יש מתנה ושמירה גם יחד.

יח משלי כז, יט. ותניא פמ"ו "כמו שכדמות וצורת הפנים שהאדם מראה במיין כן נראה לו שם במיין אותה צורה עצמה ככה ממש לב האדם הנאמן באהבתו לאיש אחר הרי האהבה זו מעוררת אהבה בלב חבירו אליו ג"כ להיות אוהבים נאמנים זה לזה בפרט כשרואה אהבת חבירו אליו".
יט משלי יח, טז.
כ לוח היום יום, יב אדר א.
כא **מתן אדם** בהכאת אותיות = 2 פעמים 1820 (סוד פעמים הוי').
כב בראשית ה, ב.

(כפירוש רש"י "שיתברכו נכסיך") וגם התורה, "ממדבר מתנה" (בחכמה, שרש החסד בקו ימין, "אורייתא מחכמה נפקת"^י). את מתנת התורה קבל משה רבינו, "עֲלִיתָ לְמִרוֹם שְׁבִיתָ שְׁבִי לְקַחַת מִתְּנוּת בְּאָדָם"^{יא}. אך בדרך (מהמרום לארץ) באים המלאכים ומקטרגים, רוצים 'לשדוד' את משה, עד שמשה נצרך לשמירה^{יב}. והרמז: ראשיתוֹךְ-סוף מתנה שמירה אותיות **משה**.

בתורה עצמה יש ברכה ושמירה: ברכה היינו רמ"ח מצוות עשה, בעבודת מתברך האדם ב"שכר מצוה מצוה"; שמירה היינו שס"ה מצוות לא תעשה, אותן צריך לשמור ובשמירתן האדם שמור מכל רע. ועוד, התורה שבכתב היא מתנה-ברכה, והתורה שבעל פה היא שמירה, "ושמרתם את משמרת, עשו משמרת למשמרת"^{יג} (ועל ידי המשמרת, הסייג, של התורה שבעל פה, נשמרת התורה שבכתב). התורה שבכתב היא מתנת האבא, "מוסר אבין"^{יד}, והתורה שבעל פה היא שמירת האמא, "תורת אמך". מתנה נוספת היא השבת, "מתנה טובה ושבת שמה"^{טו}, וגם בה יש שמירה, "זכור ושמור", "זכור לדכורא ושמור לנוקבא" כנ"ל.

מתן אדם

רבי אברהם אבולעפיה גילה רמז עמוק במושגים **אדם מלאך שטן**^{טז} (ר"ת **אמש**, "שלש אמות" בספר יצירה): **מלאך שטן = י פעמים אדם**. לענייננו, **מתנה = יא פעמים אדם = אדם**

י במדבר כא, יח.
יא זהר ח"ב קכא, א.
יב תהלים סח, יט.
יג שבת פח, ב.
יד יבמות כא, א.
טו משלי א, ח.
טז שבת י, ב.
יז והתבאר באריכות בהתוועדות פורים קטן תשע"ט.

"ויצאה והיתה"

הערות במסכת גיטין

רמזי המלה גט

תאומתי^ח; וכן דגים, "וידגו לרוב"^ט, ו"בתולה נבעלת בחמישי הואיל ונאמדה בו ברכה לדגים". השבט של סיון הוא זבולן והשבט של אדר הוא נפתלי. והנה **נפתלי = 1 פעמים זבולן^א**, יחס של 1:6, בסוד המלה **או**. "או" היא מלה של בחירה, הרשות נתונה לעשות כך או כך, שייך במיוחד לנישואין (כמו שיתבאר). נתבונן בפעמים הראשונות של המלה "או" בתורה ("הכל הולך אחר הפתיחה"): "ואפנה על ימין **או** על שמאל"^ב, "תשב הנערה אתנו ימים **או** עשור"^ג (שתי הפעמים בהקשר לזיווג יצחק-רבקה), "מה אעשה לאלה היום **או** לבניהן אשר ילדו"^ד. זהו מבנה מובהק של עולם-שנה-נפש: עולם היינו "על ימין או על שמאל", פנייה בממד המקום, פרשת דרכים; שנה היינו "ימים או עשור", ממד הזמן; נפש היינו "לאלה היום או לבניהן", ממד האדם.

כלומר, בכל שלשת ממדי המציאות, עולם, שנה ונפש יש בחירה, "או", "זה לעומת זה". הבחירה מתחילה במעבר בין עולם האצילות, עולם האחדות האלקי, בחינת רשות היחיד,

רמז עיקרי במלה **גט** הוא הגימטריא 12, כמבואר בדברי הפוסקים על י"ב השורות שכותבים בגט^א. 12 הוא סוד י"ב חדשי השנה, המקבילים לי"ב מזלות וי"ב השבטים^ב. ממילא יש להתבונן גם בחלוקת **גיט**.

סיון ואדר

בחדשי השנה, החדש השלישי (ג) הוא סיון, "ירחא תליתאי"^ג. מהחדש השלישי מונים עוד תשעה (ט) חדשים ומגיעים לאדר, וכך נשלמים י"ב חדשים (זה חדשים), "החדש הזה לכם"^ד, "כזה ראה וקדש"^ה). המיוחד בשני חדשים אלו הוא שמזלם הוא זוג, סיון מזל תאומים ואדר מזל דגים! רמז לאיש ואשה המתחברים בקידושין ונפרדים בגט^ו. תאומים שייך לזיווג, "תמתי

נערך ע"י יוסף פלאי מרשימות הרב.

א תוספות תחילת גיטין.

ב ובספר האגודה בטעם י"ב שורות "ולי נראה שהוא כנגד י"ב שבטים כלומר שהיא מותרת לכל ישראל". וראה לקוטי תורה מהאר"י ישעיה עה"פ "אי זה ספר כריתות אמכם".

ג שבת פח, א.

ד שמות יב, ב.

ה ראש השנה כ, א.

ו קשרים נוספים בין סיון ואדר: בסיון קבלנו את התורה בהר סיני ובאדר "הדור קבלוה בימי אחשוורוש" (שבת פח, א). בכ"ג בסיון כתבו מרדכי ואסתר את האגרות לכל היהודים להקהל ולעמוד על נפשם ב"ג באדר (אסתר ח, ט).

ז גם מזל מאזנים של תשרי דומה לזוג, אך באמת אינו שנים נפרדים אלא שתי כפות מאזנים, ודוק.

ח שה"ש רבה ה, ג.

ט בראשית מח, טז.

י כתובות ה, א.

יא וכן **נפתלי = זבולן** 'פנים אחר', **זב זבו זבול זבולן זבולן זבולן**

זבול ולן.

יב בראשית כד, מט.

יג שם פס' נה.

יד בראשית לא, מג.

רמזי גט כב

במלה **גט יש** יחס פנימי מובהק: ג ברבוע שווה **ט**. והרמז: "שלשה שותפין יש באדם, הקב"ה ואביו ואמו"^{כב}, וכיון שיש שלשה שותפים הרי יש התכללות ביניהם ויש כאן **ט**, כמו תשעה ירחי לידה. אך בגירושין נתפרדה החבילה!

גט במילוי, **גימל טית = שכינה ביניהם** (ועם הכולל שווה **גרש**), "איש ואשה זכו שכינה ביניהן. לא זכו אש אוכלתן [ואז צריך לגרש]"^{כד}.

גט במילוי המילוי **גימל יוד מם למד טית יוד תו** = 1102 = **חזה פעמים חן = גרשון גרשם**. **גרשון** בן לוי **וגרשם** בן משה רבינו הם שני השמות בתורה משרש **גרש**, בסוד הטעם "גרשיים" (הנקרא גם "תרין גרישין", רומז לגירוש החיצונים^{כה}), **גרשם** בן משה הוא משרש קין (וגלגול בשופט **שמגר** בן ענת)^{כו} וגרשון בן לוי משרש הבל. ויש לומר שרומזים לשני סוגי גירושין: גרשון היינו גירושין מתוך אהבה (כמו המגרש את אשתו לפני מותו שלא תזקק ליבום ותעגן וכיו"ב), וגרשם היינו גירושין כפשוטם, "כי מצא בה ערות דבר" (משרש קין שגורש בחטאו, "הן גרשת אתי היום מעל פני האדמה"^{כז}), כנגד חסד וגבורה.

רמז נוסף: "אשה רעה מצוה לגרשה, דכתיב 'גרש לץ ויצא מדון וישבות דין וקלון'^{כח}". והנה כאשר נכפיל כל אות של **גט** בעשה, נקבל **לץ** (וממילא, **לץ** במספר קטן = **גט**)!

באתב"ש, אותיות **גט** מתחלפות ב-**דג**. ובאלב"ם **גט** מתחלף ב-**גד**. **דג** = "פרו ורבו", היפך הגט. באלף-בית של אכב"י, ג-ט מתחלפות ביניהן, והן כנגד הבינה, "מינה דינין מתערין".

לעולמות התחתונים הנפרדים, רשות הרבים – כרמוז ב"ויצאה מביתו", יציאה מרשות היחיד לרשות הרבים.

הכל צפוי והרשות נתונה

הבחירה החופשית מפורשת (יותר מכל מקום אחר) במאמרו של רבי עקיבא "הכל צפוי והרשות נתונה ובטוב העולם נדון והכל לפי רוב המעשה"^{טו}. יש לפרש מאמר זה במיוחד על זיווג איש ואשה (מתאים לרבי עקיבא הבקי בסוד הזיווג^{טז}):

"הכל צפוי" מצד שרש נשמותיהם, "ארבעים יום קודם יצירת הולד, בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני"^{טז}.

"והרשות נתונה" – בכל נישואין הרשות נתונה לקיים או לגרש, בבחירה חופשית ("או"). כך הקידושין והנישואין הופכים ל'פעולה נמשכת' ומתחדשת^{יז}, שכן בכל עת בוחרים מחדש להמשיך את הקשר ולא לנתק ח"ו. גם לאחר הגירושין, הרשות נתונה ביד האשה כאשר "ונתן בידה", נתן בידה את הבחירה!

"ובטוב העולם נדון" – כאשר "מצא אשה מצא טוב"^{יח}, ואז העולם כולו נידון בטוב, שהרי "לא תהו בראה לשבת יצרה"^{יט}.

"והכל לפי רוב המעשה" – לקיים "פרו ורבו ומלאו את הארץ וגו'"^{כא}.

טו אבות ג, טו. טז וראה פירוש המשנה להרמב"ם "זה המאמר [הכל צפוי וכו'] כולל עניינים גדולים מאד, ולא יהיו דברים כמו אלו אלא לרבי עקיבה". יז סוטה ב, א.

יח כדברי הרואטשובר, ראה מפענח צפונות פ"ה (ושם פ"י ס"ג).

יט משלי יח, כב.

כ ישעיה מה, יח.

כא בראשית א, ח.

כב כמה מן הרמזים כאן מצאנו בחדושי חת"ס ריש גיטין.

כג נדה לא, א.

כד סוטה יז, א.

כה ראה לקו"ת פרשת נשא כה, ד.

כו שער הגלגלים הקדמה לו.

כז בראשית ד, יד.

כח משלי כב, י.

הסיפור החסידי

הבעל שם טוב | תורת חיים

שם טוב, ושאל אותו: יכול אתה ללמוד? והשיב: כן. ואמר לו הבעל שם טוב: וכן שמעתי, שאתה יכול ללמוד. ושאל אותו הבעל שם טוב: יש לך ידיעה בחכמת הקבלה? אמר לו: כן. אמר הבעל שם טוב למשרת שלו: קח לי ספר עץ החיים, והראה להרב מורנו דוב בער מאמר אחד בספר עץ החיים.

אמר לו הרב מורנו דוב בער: הנה אקח לעינין ולהתיישב בו. ואחר כך אמר להבעל שם טוב את הפשט במאמר הזה, ואמר לו הבעל שם טוב: אינך יודע כלום. וחזר ועיין בו, ואמר להבעל שם טוב: הפשט הנכון הוא כמו שאמרת, ואם יודע מעלתו פשוט אחר יאמר לי ואשמע האמת עם מי.

אמר לו הבעל שם טוב: עמוד על רגליך, ועמד. והנה במאמר הזה היו כמה שמות מלאכים, ומיד שאמר הבעל שם טוב זה המאמר נתמלא הבית כולו אורה ואש היתה מלהטת סביבותי, וראו בחוש את המלאכים הנזכרים.

ואמר לו להרב מורנו דוב בער: אמת שהפשט כמו שאמרת, אבל הלימוד שלך היה בלי נשמה. ותיכף ומיד ציווה הרב מורנו דוב בער את המשרת שלו לנסוע לביתו, והוא נשאר שם אצל הבעל שם טוב ולמד אצלו חכמות גדולות ועמוקות.

[כתר שם טוב, סימן תכד]

לאחר כל הקושי, נקשרו הרב והתלמיד בעבותות אהבה. אך מדוע בחר הבעל שם טוב ליצור מתחילה רושם מגושם וזר כל כך? הלא איננו רוצה להרחיק חלילה את הבאים אליו. ניתן לומר, כי היה זה בבחינת "שמאל דוחה" המביאה לידי "ימין מקרבת", אך גם אם כך הוא, עדיין יש מקום לשאול: מדוע דווקא בדרך משונה כזו? ניתן לומר, כי במפגש בין הבעל שם טוב

כששמע הרב מורנו דוב בער מהשם הגדול של הרב הקדוש הבעל שם טוב, שכל העם נוסעים אליו ופועל בתפילתו פעולות גדולות וגוראות, היה מתמיה על דבר השמועה מגודל מעלתו. והנה הרב מורנו דוב בער היה חריף גדול ובקי בכל הש"ס ובכל הפוסקים, והיה לו עשר ידות בחכמת הקבלה. ופעם אחת נתיישב בדעתו לנסוע אל הבעל שם טוב כדי לנסותו. ומחמת שהרב מורנו דוב בער היה מתמיד גדול בלימוד, אזי תיכף כשהיה בדרך יום ושניים ולא היה אפשר לו להתמיד בלימודו כמו בביתו – התחיל להתחרט על שנסע.

והנה אחר כך כשבא אל הבעל שם טוב סבר שישמע ממנו תורה, והבעל שם טוב סיפר לו מעשה אחד, איך שנסע דרך כמה ימים ולא היה לו עוד לחם ליתן להערל שלו בעל העגלה, ונזדמן לו גוי עני אחד עם שק לחם וקנה ממנו הלחם כדי לפרנס הערל בעל העגלה שלו, ועוד מעשיות כאלה. ואחר כך ביום השני בא עוד אצל הבעל שם טוב, וסיפר לו איך שבדרך לא היה לו עוד שחת לתת להסוסים, ונזדמן לו כו'.

והנה כל המעשיות שסיפר הבעל שם טוב היתה בהם חכמה נפלאה ורבה למבין, אך הרב מורנו דוב בער לא הבין זה, על כן בא לבית אכסניא שלו ואמר למשרת שלו: אני הייתי חפץ לנסוע היום תיכף למקומנו, אך מפני שיש חושך מאוד על כן נליץ פה עד שתזרח ותעלה מאור הלבנה ואז ניסע לדרכנו.

והנה בחצות לילה כשהכין הרב מורנו דוב בער את עצמו לנסוע, אז שלח הבעל שם טוב את המשרת שלו לקרוא אותו. והלך אצל הבעל

כל החסרונות והפחיתות שבמציאותו, אפשר לומר עליו שמבחינה מסוימת הוא 'דומה' לאלקים: נדמה לו בישותו, וכך הוא משדר גם לסביבתו, שמציאותו מעצמותו. כמובן שזו אשליה גמורה, אך באמת מבטא הגוף בישותו את הישות היחידה שמציאותה מעצמותה – מציאותה ה' יתברך. את הנקודה הזו צריך לקבל מן הגוף, ולקחת ממנה השראה וכיוון לעבודת ה' ולהבנת דברי התורה.

אם נעמיק עוד, מהי אותה נשמה שחסרה בלימודו של הרב המגיד? בדרך כלל אומרים שהבעל שם טוב בא לעולם על מנת לגלות את סתרי התורה, ולעשותם לנחלת הכלל. הדבר נכון, אולם אותם סתרי תורה – יותר משהם פירושים שלא נודעו עד אז, הרי הם איכות אחרת בלימוד התורה, גישה הנותנת טעם אחר לגמרי ללימוד בפרט ולעבודת ה' בכלל.

מתורתו של הבעל שם טוב עולה שהמדובר הוא באהבת ה' וביראתו, האמורות ללוות כל לימוד תורה ולהיות לו ככנפיים שבהן יפרח ויעלה למעלה: "אוריתא בלא דחילו ורחימו לא פרחא לעילא". אפשר לומר שעצם הגילוי הזה היה עיקר מה שהתכוון הבעל שם טוב ללמד בכל ימי חייו. מדוע לשם כך נדרשים "הגויים והסוסים"?

ההכרה באלוקות שבגוף ובעולם, מורידה את התובנות הגבוהות ואת הקדושה עד לחוויה הפשוטה של האדם. וכמובן, שמציאותן של היראה והאהבה בנפש תלויה במידת הכרתה בו, עד כמה היא חווה את מציאותו של ה' יתברך כעומד נכחה ממש. רק מתוך מציאות ברורה מתפתחים רגשות אמיתיים וחזקים, כאלו היכולים להחיות את דברי התורה ולהפריחם למעלה.

לבין הרב המגיד, נפגשו שתי תפיסות בעבודת ה': הגויים והסוסים מציירים את דמותו הכללית של העולם הזה, הגוף והנפש הבהמית, כפי שחוו אותה יהודים בזמנים ובמקומות ההם. כלפי הציור הזה חש הרב המגיד ניכור רב, ולעומתו היה הבעל שם טוב בן בית בתוכו. לפני הבעל שם טוב היתה הדרך העיקרית בעבודת ה' דרך של שבירה והכנעה כלפי הגשמיים. והחסידות, לעומת זאת, ביקשה לחשוף את האלקות המאירה בתוך הגוף ולהפיק ממנה כחות גדולים לעבודת ה'. אם נמחק את הגוף כמיטב יכולתנו, ונשחרר את הנשמה לנהוג כטבעה האלוקי – לא 'הרווחנו' דבר: הנשמה הטהורה נותרה כפי שהיתה למעלה, בטרם כל התהליך. העולמות נבראו כדי לדומם את הנשמה ביתר שאת, למדרגה עליונה שאינה מושגת אלא מתוך הגוף ועל ידיו – "ירידה צורך עליה".

בגירסה מקבילה מסופר כי "המגיד צם שבע או שמונה פעמים רצופות משבת לשבת וחלה מאוד", וכי סיבת נסיעתו אל הבעל שם טוב היתה לבקש ממנו רפואה. אם נחבר בין שתי הגירסאות, נלמד שבסיפורי הגויים והסוסים ביקש הבעל שם טוב להוכיח את הרב המגיד על דרכו בעבודת ה', דרך שמתירה את הגוף והנפש הבהמית בחשיכה ואינה עושה דירה לקב"ה בתחתונים ממש. זוהי אותה חכמה נפלאה ורבה למבין, שהיתה טמונה בסיפורים שסיפר לו. בגלל דרכו הקודמת נחלה הרב המגיד, שאור תורתו לא האיר את גופו. ועוד, בגלל הדרך הזו היתה תורתו כגוף בלא נשמה, כי כשאינ מחבדים גוף ונשמה בעבודה בפועל, הרי שגם בלימוד התורה לא זוכים לכך.

ובאמת, אין הנשמה יכולה לתפוס את גילוי האלקות שבתורה אלא מתוך דבקותה בגוף. עם

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

בליטות בעבודת ה' חסידית

אני לומד בישיבה לא חסידית, אך כבר כמה שנים שהתקרבות לתורת החסידות ואני משתדל לעבוד את ה' בדרכה. כתוצאה מכך, נוצרו כמה נקודות חיכוך ביני לבין הצוות והתלמידים בישיבה. למשל, אני מתפלל באריכות, מה שמביא אותי הרבה פעמים להתפלל ביחידות. גם התנועות שלי בתפילה [ובלימוד] מושכות תשומת לב, מה שגרר הערות מצד חברים על אופי העבודה החיצוני של "חסידים" בכלל ושלי בפרט. אני מאוד משתדל ומתפלל על כך שלא אפול לגאווה, אך תוהה אם בכל זאת על"י לשנות משהו. לעזוב את הישיבה איני רוצה – יש לי כאן חברי נפש אמיתיים ובכלל, אני מרגיש שיש לי גם שליחות כאן. אודה מאוד לעצת הרב.

מענה:

בעיה זו היתה מאז ומתמיד אצל החסידים הראשונים כו'. מה עשו (בדרך כלל)? למדו חסידות בסתר ומאד נזהרו מבליטות חיצוניות (בכלל, גם במקום שאין התנגדות ותמיהה, כלל גדול בחסידות שצריך להתנהג תמיד "אין בליטות", בלי בליטות).

השליחות ואז עליך לעבור לישיבה חסידית (ולקחת אתך עוד כמה חברים...).

שתבשר בשורות טובות.

כמה להתמקד בחג השבועות

לקראת חג השבועות יש לי רצון להתחזק, לעשות תשובה, להתכונן למתן תורה – אבל כשאני מסתכל על עצמי יש כל כך הרבה מה לתקן וכל כך הרבה מה לעבוד, גם ברמה האישית וגם בתחומי השליחות, שאיני יודע ממה להתחיל. אשמח לנקודה אחת עיקרית בה ראוי להתמקד בשבועות.

מענה:

העיקר לחזק את הרגשת הביחד שלנו – "ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך", אור פנימיות תורתנו הקדושה, הילולא דמורנו הבעל שם טוב, כח היחוד בין כל הנשמות. מכיוון ש"במקום מחשבתו של אדם שם הוא נמצא ממש" – נחשוב על המקום האמיתי שלנו, מקום השליחות כאשר "שלוחו של אדם כמותו – ממש" וממילא על ידי כך כולנו מתקשרים כאחד ממש.

קבלת התורה בשמחה ובפנימיות!

ב'היום יום' לעשי"ת מובא ביאורו של רבי זושא על כך ש'תשובה' מתחלקת לכמה עבודות לפי הר"ת של המילה. לענייננו, ה'ה' של תשובה, תכלית התשובה, היא כנגד "הצנע לכת". וכך ביאר זאת הרבי הרש"ב: "ה' הצנע לכת עם הוי' אלקיך", זהירות שלא תהי שום בליטה וכמאמר לעולם יהא אדם ערום ביראה, וענין הערמומיות הוא שלא יהי ניכר כלל, ידוע דכמה מחסידים הראשונים היו מסתירים עצמם ואם התגלו היו מצטערים. וזהו עבודת התשובה הבאה מהצנע לכת".

כאשר אתה ביחידות, אין צורך להגביל את טבע היהודי, להתנועע וכו', כמבואר בספר הכוזרי, אך ברבים כאשר זה מעורר תשומת לב, כן צריך. גם ביחידות אין להתנועע מתוך כוונה ורצון, אלא רק אם זה בא באופן ממילא.

ויכוחים עם חבר'ה רציניים זה בסדר, כאשר זה במדה. העיקר, צריך להאיר לכולם את "האור כי טוב" של תורת הבעש"ט ולכן כל עוד אתה מרגיש שאכן אתה עושה שליחות ומקדש שם שמים בישיבה יש להשאר שם, אך ודאי בשלב מסוים תרגיש שסיימת את

כַּפְּכָּפֵּי דְמַלְאָךְ נִסְיִינִי

ההלכה – פַּעַת אֲנִי כְּבָר חוֹשֵׁב כְּמוֹתֶהָ.
אֲנִי וְהַתּוֹרָה נַעֲשִׂים דְּבָר אֶחָד מִמֶּנּוּ!

דְּפַתִּילָךְ, דָּא דִּילָךְ

לְפָנַי שְׁבוּעַ יִשְׁבְּתִי לְלַמֵּד עִם יוֹסִי
לְמַבְחָן בְּהִלְכָה. בְּחֹמֶר הָיוּ הַלְכוֹת
קְרִיאַת שְׁמַע וְהוּן כָּלְלוּ עֲשָׂרוֹת סְעִיפִים
בְּהֵם מוֹפִיעִים מִקְרִים רַבִּים שְׁאֵנוּ
פּוֹגְשִׁים בַּיּוֹם-יוֹם. תוֹךְ כְּדֵי הַלְמוּד
תַּפְסָתִי אֶת עֲצָמִי בְּתוֹפְעָה שְׁחוֹזֶרֶת
עַל עֲצָמָה: אֲנִי קוֹרָא אֶת הַכְּתוּב בַּסֵּפֶר
וּבְמִקּוֹם לְחֹשֵׁב אִם אֶכּוּן אֲנִי נוֹהֵג כְּרִאוּי,
כְּפִי שְׁנֹכְתֵב בּוֹ, אֲנִי עוֹבֵד הַפּוּךְ. אֲנִי
מְנַסֶּה לְהַסְבִּיר לְעֲצָמִי מִדּוּעַ הַדְּרֹךְ בָּהּ
אֲנִי נוֹהֵג אֶכּוּן מִתְּאִימָה לְמָה שְׁכְּתוּב
בַּסֵּפֶר. "אָה, בְּדִיוֹק כֶּךָ עוֹשִׂים אֶצְלָנוּ
בְּבֵית...". מִכֶּר לְכֶם?

הַתּוֹפְעָה הַזֹּאת מִמֶּשׁ מִצְחִיקָה, כִּי
בְּמִקּוֹם שֶׁהַסֵּפֶר יִלְמַד אוֹתִי – אֲנִי
מְנַסֶּה לְלַמֵּד אֶת הַסֵּפֶר, וְזֶה בְּדִיוֹק הַפּוּךְ
הַכּוֹנֵה. אֲנִי צָרִיךְ לְהַתְיַשֵּׁר לְפִי מָה שֶׁהוּא
רוֹצֵה, לְפִי מָה שֶׁהוּא כְּתוּב לָנוּ בַּתּוֹרָה,
וְלֹא לְהַפּוּךְ!

שְׁלוֹם יְלָדִים!

הַגַּעְנוּ לְקִצָּה הַמְסָלוּל!

סְפִירַת הָעֵמֶר כְּבָר מֵאֲחוּרֵינוּ וְעַמָּה
עֲבוּדַת תְּקוּן הַמְדוּת וְאֲנוּ מוֹכְנִים לְקַבֵּל
אֶת הַתּוֹרָה!

אֶדָּא נִמְלֵךְ

בַּתּוֹרָה וּבַלְמוּד בָּהּ יֵשׁ תְּכוּנָה יְחוּדִית
שְׁאִין בְּשָׂאֵר הַמְצוּוֹת – הַתּוֹרָה חוֹדְרַת
לְתוֹכְנוּ. מָה הַכּוֹנֵה? אֲשָׂאֵל אֶתְכֶם
שְׂאֵלָה: הַאִם כְּאֲשֶׁר אֲנִי לוֹבֵשׁ צִיצִית
אֲנִי הוֹפֵךְ לְהִיּוֹת צִיצִית? לֹא. אֲנִי נִשְׂאָר
אֲנִי וְהַצִּיצִית נִשְׂאָרֶת צִיצִית. אֲלֵא
מָה? כְּעַתָּה אֲנִי יְהוּדִי שְׁזוֹכֶה לְלַבֵּשׁ אֶת
הַצִּיצִית וְלִקְיָם בְּכֶךָ אֶת רְצוֹן ה'. גַּם
כְּאֲשֶׁר אֲנִי שׁוֹמֵר שֶׁבֶת בְּהַדּוּר אֲיִנִי הוֹפֵךְ
לְהִיּוֹת שֶׁבֶת, אֲלֵא לְיְהוּדִי שׁוֹמֵר שֶׁבֶת.
אָבֵל בְּלְמוּד הַתּוֹרָה קוֹרָה אֶצְלִי
מִשְׁהוּ אַחֵר. כְּאֲשֶׁר אֲנִי מִתְּעַמֵּק בְּדַבְּרֵיהָ
וּמִבִּין אֶת הַנְּלֻמָּד בְּשִׁכְלִי הוֹפְכֶת לְהִיּוֹת
אוֹתָהּ הִלְכָה שְׁלֵמֶדֶתִי חֶלֶק מִהַשִּׁכְּלִי שְׁלִי.
הַהֲגִיוֹן שְׁלִי תוֹאֵם אֶת הַהֲגִיוֹן שֶׁל אוֹתָהּ
לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

כְּדִי שְׂלֵא נִפְל לְטָעוֹת הַזֶּה עֲלֵינוּ לְזֹכֵר,

עוד לפני שאנחנו פותחים את הספר, שהתורה הזו באה מהשמים, מלמעלה. זכינו, ולנו נתנה הרשות לגשת אליה ולהתבשר ממנה. כדי לחזק אצלנו את הזכרון החשוב הזה כדאי להכיר ספור מעגנו במיוחד המובא בגמרא:

משה רבינו עלה להר סיני לקבל את התורה מאת ה' ומצא אותו קושר פתרים לאותיות התורה. מה הם אותם פתרים? בטח ראיתם שבספרי התורה, בנגוד לחמשים שלנו, ישנו אותיות המעטרות בראשן בתג בודד או בשלישית תגים. משה רבינו התפלא על מעשיו של ה' – וכי התורה עצמה אינה משלמת? מדוע יש צדק להוסיף על אותיותיה?

והנה התשובה שקבל מפי הגבורה: בדורות הבאים עתיד לקום חכם גדול ביותר בעם ישראל, שבגדלותו הוא עתיד לדרש על כל תג ותג בתורה תלי תלים של הלכות ולשם כך אני עוסק בעטור האותיות. משה רבינו התפלא ובקש מה': אפשר לי לפגש את אותו חכם גדול.

ה' נענה לבקשת משה רבינו והעביר אותו ב'מכונת זמן' אל העתיד (זוכרים? מכונת זמן בגימטריה בדיוק משה רבינו...), וכך הוא מוצא את עצמו בקצה בית מדרשו של רבי עקיבא, מגדולי התנאים, שכל המשניות שבדינו נמסרו

לנו על ידי תלמידיו.

יצא לכם פעם להכנס לכתה גבוהה משלכם ולהקשיב לנלמד בה? תחשבו על ילד בכתה ג, שרק השנה התחיל ללמד משנה, יושב בכתה ח באמצע דיון סוער בשעור גמרא מתבל במלים סתומות בשפה הארמית. למרבה ההפתעה, משה רבינו יושב בכתתו של רבי עקיבא, מקשיב לשעור הנאמר על ידו, מתאמץ להבין את הדברים, אך ללא הצלחה – הוא לא מבין כלום. חז"ל מתארים את תחושתו בשתי מלים: "חלשה דעתו". היתכן?! הרי את התורה למדתי מפיו של ה' עצמו! כיצד זה שיש מישהו שמפלפל בדבריה בעוד אני איני מבין כלום?

לפתע מורמת אצבע של כמה מהתלמידים ובפיהם שאלה: "רבי, מנין לה?", מהיכן למדת את ההלכה שנאמרה כרגע? תשובתו המפתיעה של רבי עקיבא לא אחרה לבוא: "הלכה למשה מסיני!" על ההלכה הזו לא עמדתי מתוך למדנותי אלא כך קבלתי מרבותי, שקבלו גם הם מרבותיהם עד משה רבינו!

כרגע ששמע משה רבינו את התשובה – "נתישבה דעתו".

כֹּחַ מְחִיבֵי אֲחֵינוּ

הספור הזה קצת מעורר תמיהה: מדוע חלשה דעתו של משה רבינו? הרי הוא "ענו מאד מכל האדם אשר

מתוך אמונה. עוד לפני שאני מנסה להכניס משהו לתוכי, לתוך השכל הקטן והמצמצם שלי, עלי לזכר שתורת ה' היא למעלה מטעם ודעת. הלואי ואזכה שטפה ממנה תחדר לתוכי. **קדם אמונה!** כאשר נוכח משה רבינו בעמקות דברי תורתו של רבי עקיבא התגנב ללבו החשש פי אולי נשכח כּאן יסוד האמונה, עליו עומד הבנין כלו. רק כאשר שמע את הצהרתו הברורה של גדול התנאים נחה דעתו: זו "הלכה למשה מסיני". כך קבלנו, גם כאשר אין לנו שום השגה והבנה!

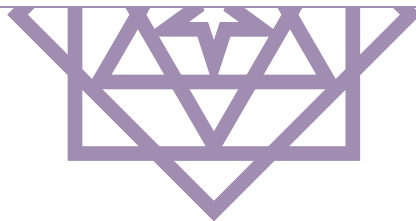
שנזכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות!

שבת שלום ומברך!

5?

על פני האדמה!" מה אכפת לו אם יש יהודי שגדול ממנו בתורה? גם התשובה שמישבת את דעתו של משה רבינו תמוהה לא פחות: האם הוא נרגע רק בגלל שההלכה שנאמרה על ידי רבי עקיבא מיחסת אליו? היתכן שמשה רבינו מיחס חשיבות לכבודו האישי? חז"ל באים ללמד אותנו מסר חשוב. משה רבינו חשש מפני התופעה שהזכרנו קדם, שאדם עלול לחשב כאלו תורת ה' מנחת בכיסו. הוא כבר הבין אותה, יודע הכל, ואין לה שום דבר לחדש לו. זו בעיה של מי שנגש אל התורה עם השכל האישי שלו ולא מנסה לשמע מה ה' רוצה ללמד אותו בתורה.

אבל האמת שאל התורה יש לגשת

ישיבה או אוניברסיטה? "זמן מתן תורתנו" מזמין

אותנו, לכל לראש, להעמיק בתורתנו הקדושה מתוך התמסרות מלאה – "כל חפציק לא ישוו בה". אכן, "כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה" ו"כל העולם כולו כדאי הוא לו". במתן תורה התגלה ה' מארבע רוחות העולם, גילה לנו שהעולם כולו נברא בשביל התורה ומתוך ההסתכלות בה ואין נקודה אחת במציאות שאינה חדורה בכוונה הפנימית של התורה.

לכן, מבט שלם של התורה אמור לאסוף תחת כנפיו את כל חכמות העולם, להעניק פשו, כיוון ומטרה לכל המציאות כולה. בסופו של דבר, תכלית מתן תורה היא לברר ולהאיר את כל החכמות, כשהכח לכך הוא דווקא האור המיוחד של פנימיות התורה. **בישיבת־העתיד** ישבו תלמידי־חכמים שיוכלו לגייר כהלכה את כל החכמות והתחומים, בסוד "חכמה בגוים – תאמין" (דהיינו, תכניס תחת כנפי האמונה), והיא תקרב אותם ליעוד השלם של "מלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים".

השיעור העיקרי בגליון השבוע, **המכללה התורנית**, ממחיש את הכח המיוחד של התורה לארגן מחדש את כל הידע האנושי ולהאירו באור אלוקי חדש. הכל תוך שימוש בכלי העיקרי של ההתבוננות, פרצוף הספירות, שהרב גינזבורג מדריך כיצד ליישם אותו בכל תחומי החיים. גם השיעורים הנוספים בגליון עוסקים בפעולת התורה על האדם והעולם ובהתבוננות תוך שימוש במבני הקבלה – הכנה טובה ויקרה **לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות**.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי־פון:
079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

